

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA



EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIV. NÚMERO 328

1 DE DESEMBRE DE 1995

PREU: 200 PTS



Trobada de xeremiers Sa Pobla-95. Gran èxit de participació i de públic. Trobareu un gran reportatge i més informació a les darreres pàgines. A la foto, els germans «Llargo» de Sencelles, en Tomeu al flabiol i en Mateu a les xeremies.



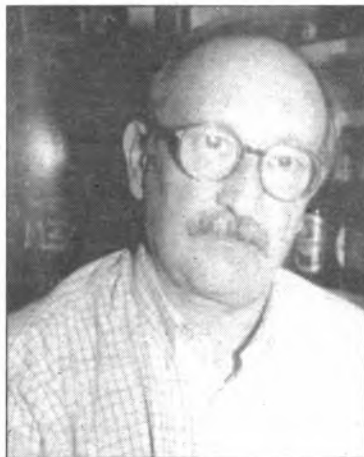
Na Caterina Nicolau és la madona jove del restaurant Es Racó Mallorquí, al carrer dels Moliners, prop del carrer de sant Miquel de Ciutat. Despatxa els calamars a la planxa, el bistec de vedella i el frit de matances. A la carta s'hi menja per unes 1.500 pessetes. El menú en val 700.



Els germans Isern són els amos joves del Forn de la Concepció que està devora la Font del Sepulcre. És un forn de llenya on couen les coques de patata, les ensaimades, les panades, els robiols, el pa i altres coses i les serveixen allà mateix, ja que han posat una cafeteria. Anau-hi, que us agradarà.



Vam passar per la Fira del Dijous Bo d'Inca (16 de novembre) i vam conèixer en Miquel Truyol que es dedica a dissenyar taules i a fer gravats de noms, logotips, escuts, dibuixos... damunt vidre, marbre, etc. El podeu trobar a Gravats Miquel Truyol, C/ Puresa, 38 d'Inca, Tel. 88 16 13.



En Bartomeu Amengual és l'amo del Cellar Pagès, a la barriada de sa Llonja. Les sopes mallorquines, les alberginies farcides i el frit de matances són els plats que recomana. A la carta s'hi menja per unes 1.500 pessetes; el menú en val 975.



En Bibiano Losa i en Manuel Angel són els amos dels restaurant vegetarià Raixa, al carrer Savellà de Ciutat. Fan menús vegetarians a 1.250 pessetes.



En Pep Serra i el seu Nebot Pere són els amos del restaurant El Rincón del Artista. Un lloc on es despatxen els entrepans i les tapes, a més de les copes. Fan cuina mallorquina. Els seus clients són els estudiants, els funcionaris, els polítics i els artistes del cor de la Ciutat, tot gent de la terra, gent dels Països Catalans com diu l'amo vell. Enguany celebren el trentè aniversari. El menú val 700 pessetes.

A primers de gener L'ESTEL de Mallorca

fa **15** anys

El dedicarem a s'Arenal de Mallorca, lloc on va néixer. També farem un sopar per commemorar-ho, costarà 2.000 ptes.

Informau-vos al 26 50 05

Especial dedicat a la Ciutat de Mallorca. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 4 L'antifranquisme
- 6 Política lingüística
- 6 S'espanya Espanya
- 9 L'esperit republicà
- 10 Des de Cort
- 11 Galeria de fantasmes
- 18 Enquesta
- 21 Carn capolada
- 22 Història i Literatura
- 23 Xeremiers

Foc i Fum

• Són les companyies d'assegurances, cansades de pagar els vidres romputs, les que es carregaran el Cojo Manteca, «es Coix des Saïm» que diríem els mallorquins si aquest home fos mallorquí. Efectivament, pareix ésser que la majoria dels vidres dels aparadors de Ciutat estan assegurats, i els propietaris del comerç és ver que tenen unes molèsties quan els rompen el vidre, però les despeses corren a càrrec de les asseguradores, que ara ja estan cansades de pagar.

• I és que Ciutat, la Ciutat de Mallorca, es torna de cada dia més inhabitable, més inhòspita: els veïns del Coll d'en Rabassa estan

quins, s'ha de dir tot-, és la causa del malestar que se sent a la majoria de barriades de Ciutat. Per mor d'aquest malestar, la majoria dels bars de putes del barri xinès han tancat les seves portes i el carrers de l'Hostal de Santanyí, el de la Farina, el del Socors i altres de la rodalia, temps enrera plens de vida, avui són deserts i ben poca gent s'atreveix a passar-hi, i molt manco anar-hi de copes. I és que aqueixa gent rara, que no xerra com nosaltres, ha invadit certes barriades i ens ha foragitat d'elles tan si volem com si no volem. També hi ha bones notícies aquests dies, no us penseu, i una d'elles és que els gitanos forasters, a qui els

blema dels gitanos espanyols, sempre que a aquests els doni la gana de venir per aquí. Perquè, els gitanos catalans, benvinguts sien quan vénen: fan feina, comercien amb tèxtils, guanyen doblers i poden pagar lloguer o comprar-se una casa; però els gitanos espanyols que aprengueren dels païos espanyols a viure com ells, d'allò que s'anomena «picaresca», no són sofridors: els hem de donar una casa de franc i fins i tot la policia espanyola té por quan ha d'entrar a algun dels seus poblats a detenir algun element que ha fet qualche malifeta.

• A on estan més contents que un pasco és al carrer dels Apuntadors i enrevoltants des que en Jaume Santandreu se'n va dur els seus marginats forasters —no sabem que n'hi hagi cap de mallorquí, i s'hi n'hi ha cap aquesta serà l'excepció que confirma la regla—; i doncs estan ben contents

prop de ca seva i manco del seu negoci. Tenir-los a prop del negoci és la ruïna, és la fallida, és la mort.

• N'Antonio Alemany té una panada mental, grossa com una roda de carro. Li dona voltes un dia sí i l'altre també, de si li hem de dir mallorquí, català, balear, llemosí, valencià... Ara vol que es faci un referèndum i, si el guanya, canviar el nom de la llengua pròpia de les Balears que ara i avui es diu català però que ell diu que aquí sempre s'ha dit mallorquí. T'agafam de la paraula, Antonio. Els mallorquins sempre hem dit mallorquí a la nostra llengua i foraster a la llengua castellana. Canviem l'Estatut, i diguem a les nostres llengües oficials; llengua mallorquina, pròpia de les illes, i llengua forastera, cooficial. Ja veurem si hi estan conformes els menorquins i els eivissencs. I els espanyols.



Els periodistes de la Premsa Forana reberen tota classe d'explicacions damunt maqueta de la nova terminal de l'Aeroport de Mallorca

en peu de guerra contra els xoriços que aguanten les parets del carrer del Cardenal Rossell i atraquen la bona gent que passa per allà; els veïns del Rafal Nou també estan espantats i demanen al batlle seguretat contra la mala gent que els enrevolta. La droga i la mala llet, a part d'una política social incompleta a causa del pocs doblers que tenen els qui comanden a Mallorca —i tenen pocs de doblers perquè els qui recaptin els nostres impostos són els espanyols i no els mallor-

periodistes forasters de Ciutat anomenen «temporeros», han agafat barco cap a Espanya. El batlle de Ciutat ha fet un alè, ha emmagatzemat les barraques llevades de l'aeroport i que no sabia a on instal·lar i ha declarat que l'ajuntament no tornarà a solucionar aquest problema en solitari i que demanarà que li ajudin el Consell i el Govern, si aquests «temporeros» tornen per aquí. I ja és gros això! Que les nostres autoritats, amb els nostres doblers, hagin de solucionar el pro-



L'arquitecte Pere Nicolau explicà in situ als periodistes l'estat de les obres de la nova terminal. Una vegada acabada la volta informativa, el director de l'aeroport, Pedro Meaurio, ens convidà a dinar.

els restauradors de la barriada perquè abans els marginats feien por a la possible clientela i ben poca gent s'acostava als seus restaurants. Ara, el carrer dels Apuntadors i tota la barriada de la Llonja és un bon lloc d'esplai i la gent hi va de bona gana a menjar i a passar-ho bé. Perquè, no ens enganyem, en Jaume Santandreu i els seus fan una bona feina, una feina ingrata, però necessària. Els marginats hi són i qualcú n'ha de tenir cura. Però ningú els vol a

• Amablement convidats pel senyor Pere Meaurio, director de l'Aeroport de Mallorca, anàrem de visita a les obres de la nova terminal que, en estar acabada a principis de la temporada que ve, serà la millor i la que podrà acollir un major nombre de passatgers de tot Europa. Una virgueria de terminal, amb cintes transportadores de persones i d'equipatges, amb *finquers* per tot arreu que introduiran els passatgers a l'avió, jardins de somni que ale-

HAN DIT...

Mel Gibson, actor i director de la pel·lícula *Braveheart*, film sobre el líder independentista escocès del segle XIII William Wallace: **En cada cultura, en cada època, hi ha gent extraordinària que diu: «Donau-me la llibertat o mateu-me».** Wallace era un perill per als anglesos i el volien matar.

ΩΩΩ

Planas i Sanmartí: **Gabriel Cañellas i les seves hosts es varen entossudir a perllongar la situació colonial a què estan sotmeses les Illes com una pertinença d'Espanya.**



J. PLANAS

ΩΩΩ

Miquel Calzada (Mikimoto), comunicador de masses: **Als catalans no ens estima ningú. Esper veure algun dia Catalunya absolutament sobirana.**

ΩΩΩ

Antoni I. Alomar, autor del llibre *L'armament i la defensa de la Mallorca medieval*: **La derrota de la Guerra de Successió, fa 280 anys va suposar la dissolució de les unitats militars mallorquines i eivissencs, que tan sols usaven el català, com és natural. Mentre va existir, el llenguatge militar català fou una mostra palpable de la normalitat de l'ús de l'idioma.**

ΩΩΩ

Senisu (Manacor): **Tenim la tardor més falsa i mentidera del segle, una tardor avortada i feresta. (...) Ha deixat les terres enverinades, els pinars malalts, arbres i plantes sentenciats a mort.**

POESIA MALLORQUINA CONTEMPORÀNIA

Recital de Miquel López i Crespí

Dia 2 de desembre a les 20'00

Sala d'actes de l'Ajuntament de Llubí

Dia 20 de desembre a les 20'30

Sala d'actes de l'Ajuntament de Campanet

PODA DE PALMERES TOMEU CATALÀ



Tel. 79 77 25 • 60 27 20

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca



Al Coll d'en Rabassa hi ha hagut tallades de carrer per protestar contra la delinqüència; ha estat aquesta setmana passada.

graran la vista dels qui van i vénen, molins de treure aigua restaurats que ens recordaran temps passats. La direcció de l'aeroport vol que la Ciutat dels Avions no sia només per a la gent que va i ve, i per al personal que hi fa feina, unes vint mil persones entre personal propi de l'aeroport, els dels restaurants, el de les companyies d'aviació, el de les agències de viatges, els botiguers, els transportistes, els taxistes... i un llarg etcètera que, una vegada acabades les obres, es veurà incrementat amb un hangar o taller per adobar avions, una cosa que fins avui no existeix a Mallorca. El director de l'aeroport vol que,

una vegada posat en marxa el complex que tindrà també un hotel i diverses cafeteries, la gent de Mallorca hi vagi a passar l'estona, a prendre cafè, a visitar aquesta Ciutat dels Avions que serà sens dubte la segona en extensió i en població de Mallorca.

• Eş nota. A Jaume III no hi passa la meitat de gent que hi passava abans de tancar-se les galeries comercials i d'obrir-se el Corte Inglés. Els botiguers no venen com abans i en donen la culpa als del PP que comanden i que els han arruïnat donant permisos a totes les grans superfícies que s'han volgut establir a Mallorca.

• L'Obra Social i Cultural de Sa Nostra, Caixa de Balears, en el marc del Projecte Natura, ofereix a les escoles de Mallorca una variada oferta educativa de contingut ambiental que fou presentada als periodistes de la Premsa Forana la setmana passada, al nostre local social de Sant Joan. Milenars de joves escolars passaran enguany per l'Escola de Medi Ambient de Can Tàpera, a Cala Major de Ciutat, on hi ha l'equipament d'educació ambiental «Compta amb el bosc, compte amb el foc» i «Els secrets del Bosc». Els nins i nines aprendran a estimar el bosc i a estar alerta a pegar-li foc. A sa Canova, un camp agrícola experimental situat a sa Pobla, es duu a terme una programa educatiu sobre l'entorn agrari. D'aquesta manera els nostres joves sabran d'on i com surten els aliments que més tard es troben a les botigues i als mercats i aprendran a respectar l'entorn agrícola quan surtin d'excursió els diumenges. Al Museu de Ciències Naturals de Sóller s'ofereix la visita a l'exposició «Menorca, reserva de la biosfera». Totes aquestes activitats tenen l'objectiu de contribuir a la difusió entre els alumnes d'uns coneixements i d'unes actituds de respecte envers el nostre medi ambient. D'unes actituds de



En Tomeu Garrido és l'amo d'una postisseria (de perruques i barbes), per home i per dona a l'avinguda Jaume III, de Ciutat. Sens dubte és el lloc on hi ha més perruques de Mallorca. Hi van els calbs per tapar-se el cap, però també hi van els qui tenen cabells, tant homes com dones, per comprar-se una perruca. Hi ha dones, ens conta en Tomeu, que en tenen una dotzena de diferent llargada i color a fi de poder canviar d'imatge.

respecte envers Mallorca.

• L'empresa valenciana Horta Edicions i la gironina Hermes han signat un conveni pel llançament d'un diari en català, redactat a València i per periodistes valencians. Una redacció de vuit persones ha començat a fer feina en aquest projecte. El periodista Ezequiel Solano n'és el director. Horta Edicions edita des de 1993 un mensual, *El Periòdic de l'Horta*; el mensual continuarà publicant-se i també el nou diari, que es dirà *El Punt*. Amb aquest

nom surten a Catalunya algunes publicacions, promogudes per Hermes. *El Punt* que s'editarà a València compartirà amb els existents a Catalunya un 10% de la paginació, la dedicada a les notícies d'Espanya i del món. La resta, el 90%, es confeccionarà a València.

La campanya de captació de subscriptors ja ha començat. A Mallorca, qualche dia, també hi haurà una iniciativa com aquesta, com sempre, serem els darrers; però sí, qualche dia es farà un diari en català.

Biblioteca Pública Municipal de s'Arenal Ajuntament de Llucmajor

Novetats

- *El mite del comte Arnau*, de Maria de la Pau Janer • *La reina de Sabà*, de Miquel Rayó • *Històries del desencís*, de Miquel López Crespí • *La simfonia dels adéus*, de Pere Morey • *Diatriba de amor contra un hombre sentado*, de Gabriel García Márquez • *Como agua para chocolate*, de Laura Esquivel • *Técnicas de búsqueda de empleo* (guia d'estratègies) • *El informe Stein*, de José Carlos Llop • *Gràcies per la propina*, de Ferran Torrent



Biblioteques
Públiques

Videos

- *El nacimiento de una nación* • *El petit Buda* • *Tomàtecs verds fregits* • *Astèrix: Les dotze proves* • *Laurence de Arabia* • *La guerra del bosc*



Consell Insular
de Mallorca

Carrer d'en Berga, 64
07600 s'Arenal Tel. 440641

Horari
de Dilluns a divendres de 15'30 a 20'00
Dissabtes de 10'00 a 13'00

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). II part

L'inici del procés autonòmic a les illes (I)



MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En aquella pàgina del diari hi havia informació damunt la reunió del famós *Pacte Autonòmic*. Quan vaig veure, retratats en el diari *Baleares* (3-XI-77), els meus companys Mateu Ramis, Antoni Mir i Margarida Chicano Sansó al costat de Fèlix Pons i Emilio Alonso, juntament amb destacats polítics d'UCD, vaig pensar: «Què estam fent? Donant credibilitat nacionalista a la dreta centralista de sempre». Vist amb la perspectiva que donen els anys, allò, aquella foto històrica, semblava una repetició de les famoses reunions del tipus dels inútils muntatges del PCE (*Junta Democrática*, per exemple), que

Burguesia i reformisme proven de criminalitzar l'esquerra revolucionària

Malgrat les contradiccions que amb certes punts de la nostra política significava donar suport al *Pacte Autonòmic* (que fou signat a Ciutat pocs dies abans de les eleccions de la reforma [4 juny de 1977]), el cert és que aleshores ja ens començava a colpejar durament la campanya de criminalització desencadenada per la reciclada burgesia franquista, la socialdemocràcia i el carrillisme.

A mesura que s'acostaven aquestes primeres eleccions pactades entre «oposició» i franquisme reciclat (UCD), augmentaven

El PCE, servil davant les forces monàrquiques, no sabia fer res més que atacar l'esquerra revolucionària a tots els mítings i assemblees on intervenia. Les acusacions de «trotsquistas, izquierdistas o maoistas que hacen el juego al fascismo» no aturaven.

Primer de Maig de 1977: la direcció carrillista contra les organitzacions obreres anticapitalistes

Aquesta criminalització de l'esquerra revolucionària per part de la direcció carrillista -especialment per part dels Manolo Cámara, Pep Vílchez i CIA- queda reflectida en el llibre de

Coll i molts d'altres dirigents obrers, honests revolucionaris i comunistes, provaven calmar —a la vista de tothom— l'histerisme carrillista en contra dels nostres companys del front obrer. Fins i tot, hi intervingué en Miquel Tugores, del PTE. No hi va haver manera. La direcció carrillista no va permetre la intervenció, en aquell Primer de Maig, dels treballadors i treballadores que defensaven la democràcia directa, les assemblees i la seva posterior coordinació, la unitat obrera enfront la divisió sindical, la República Federal, el dret d'autodeterminació de les nacions de l'Estat... Aquesta criminalització en contra dels revolucionaris, per desgràcia, ha durat fins ara mateix. Fa poc, a ran de la publicació del meu llibre *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970)* (El Tall Editorial, 1994), una part dels defensors de la fracassada política de Santiago Carrillo també s'histeritzaren perquè un escriptor mallorquí (qui signa aquest treball) s'havia «atreït» a contar una petita part de les seves memòries. Els senyors Antoni M. Thomàs, Gabriel Sevilla, Albert Saoner, Bernat Riutort, Ignasi Ribas, Gustavo Catalán, José M. Carbonero, Jaume Carbonero i Salvador Bastida escrigueren un furibund pamflet (*Última Hora*, 28 d'abril de 1994) en contra meua i contra l'esquerra revolucionària de les Illes, acusant-nos (a OEC, PTE, CNT, PORE, MCI, etc, etc) de «fer el joc al franquisme policíac». És el mateix histerisme d'aquell Primer de Maig de 1977, al castell de Bellver; són les mateixes «argumentacions» que, en els Fets de Maig de 1937, serviren per a assassinar Andreu Nin i centenars de revolucionaris catalans i espanyols de la CNT i del POUM.

Però d'aquests lamentables incidents en contra del moviment obrer i popular, ja n'hem parlat a fons en uns altres capítols. Ara, només volíem situar la difícil conjuntura política en què ens trobàvem l'OEC quan decidíem signar el *Pacte Autonòmic*.

La nostra situació, deia, era difícil. No volíem donar credibilitat a UCD, o a elements del tipus Abel Matutes (que, per cert va signar a títol personal el docu-



Primeres reunions del Pacte Autonòmic. D'esquerra a dreta: Antoni Mir, Margarida Chicano Sansó i Mateu Ramis (OEC); Isidre Forteza i Miquel Àngel Riera (MCI). També s'hi pot veure Emilio Alonso (PSOE), Fèlix Pons (PSOE) i Miquel Duran (UCD), entre d'altres.

només serviren per a donar credibilitat democràtica a partits provinents del feixisme i a personatges que mai no s'havien vist en la lluita per la llibertat.

Al costat de na Margarida Chicano i en Mateu Ramis, per arrodonir el fet, n'Isidre Forteza i en Miquel Àngel Riera, de MCI, encara donaven més credibilitat al muntatge.

Que els meus dubtes —quant a l'efectivitat, per a la lluita nacional, de donar imatge de nacionalista a qui no ho era— no anaven errats, ho demostra aquest comentari d'Antoni Nadal i Roberto Mosquera, en el començament del seu llibre *El procés autònim balear (1976-1987)* (pàg. 17): «...en realitat [amb les negociacions vers l'autonomia], els gran vençuts van ser els partits autòctons, un fet que pot indicar quina consciència política tenia el poble que es va acostar a les urnes».

les pressions en contra de l'esquerra revolucionària —que no seríem legalitzats, havent-nos de presentar a les eleccions com a agrupacions d'electors, sense poder utilitzar el nom ni els símbols dels nostres respectius partits. No foren legalitzats, entre d'altres: l'OEC, el PORE, el MCI, el PTE, el POUM, AC, etc. Per altra banda, les detencions constants per part de la Brigada Social i la Guàrdia Civil augmentaven sense aturar. A Mallorca, cada venda pública de les nostres revistes (*Democràcia Proletària*, *Revolución*, *La Voz de los Trabajadores*, *Mallorca Obrera*, etc) finia amb els que havíem sortit al carrer tancats a comissaria. Igualment augmentaven les provocacions per part dels grups d'extrema dreta (hi hagué assalts feixistes als nostres locals. En el que teníem a la Plaça d'Espanya feren escorcolls, rompent el pany de la porta).

l'historiador Antoni Nadal *El 1er de Maig a Mallorca (1937-1989)* (pàg. 37), quan deixa constància de la repressió contra l'OEC i les Comissions Obreres Anticapitalistes i Plataformes: se'ls prohibí de parlar en la festa del Primer de Maig —permesa per les autoritats de la reforma en el bosc del castell de Bellver. Diu Antoni Nadal: «...l'organització Comissions [Comissions Obreres Anticapitalistes] i Plataformes Anticapitalistes va ser exclosa del programa d'intervencions en el mítings pel seu caràcter assembleari». Vet aquí on arribava la «defensa de la democràcia» practicada a Mallorca pels dirigents carrillistes. Record a la perfecció l'odi contra el moviment obrer no controlat pel carrillisme que traspuaven els crits de Manolo Cámara i Pep Vílchez en contra dels revolucionaris. N'Albert Coll, n'Aina Gomila, en Guillem

HAN DIT...

Pere Noguera, nou director del Teatre Principal: **Vull prestigiari el Teatre Principal.**

ΩΩΩ

Jordi Pujol: **Hem aconseguit frenar les grans superfícies, malgrat la forta pressió que ens arriba de múltiples sectors.**



J. PUJOL

ΩΩΩ

Llorenç Capellà: **Pere Oliver i Domenge (batle republicà de Felanitx i autor de *La catalanitat de les Mallorques*) ha deixat un record inesborrable entre els qui el van conèixer o hem seguit la seva trajectòria. Actualment ningú no dubta que va ser un ciutadà exemplar.**

ΩΩΩ

Margaret Thatcher: **La decisió de l'ONU de negar les armes a Bòsnia és immoral.**

ΩΩΩ

Editorial de *The Economist*: **Ni els governs ni els negocis dels Estats Units estan governats per beneïts. Si el Quebec tria la sobirania, ningú es llançarà a sobre d'ell per enfonsar-lo.**

ΩΩΩ

Xavier Arzallus: **M'agradaria que a Euzkadi hi hagués un referèndum sobre la independència com el de Quebec.**

ΩΩΩ

Javier Reverte, escriptor: **El referèndum de Quebec ha despertat els ànims nacionalistes a Espanya.**

ΩΩΩ

Pere Bonnín: **Això de dir polacos als catalans va sorgir als quaters de l'Exèrcit «nacional», vencedor de la guerra civil. Es deia polacos no només als catalans, sinó també a valencians i mallorquins que parlaven el seu propi idioma. L'insult procedia de la ideologia nazi. A Alemanya els polonesos eren assimilats als jueus i classificats com ciutadans de segona classe.**

ment). Sobretot ens feia por que fins i tot Aliança Popular el signàs (AP, era, sens dubtes de cap tipus, el franquisme pur i dur quasi sense disfressa). ¿Com ens podíem presentar davant els nostres militants si havíem donat carta de credibilitat nacionalista a Aliança Popular? Finalment AP no signà el *Pacte Autòmic*. Com tampoc no el signaren els feixistes. L'OEC el signà un parell de dies després que els altres partits de les Illes.

Fortes crítiques a la signatura del Pacte Autòmic

La fita més important per al nostre redreçament nacional fou, sens dubte, la *Diada per l'Autonomia*, manifestació que es va celebrar dia 29 d'octubre de 1977. N'Antoni Serra en el seu llibre *Gràcies, no volem flors (Cròniques de la clandestinitat a Mallorca)* (Edicions de la Magrana, 1981, pàgs. 179-189) fa una correcta explicació de com va anar aquell esdeveniment. També en vaig parlar en el meu llibre *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1979)* (pàgs. 158-163). En aquella gran manifestació hi vàrem participar més de 30.000 persones. Feren els parlaments, en representació de les forces polítiques convocants, Josep M. Llompart, Antoni Serra i Ferran Gomila.

A partir d'aquell moment, la lluita pel nostre redreçament nacional anà disminuint en intensitat. Els partits amb representació parlamentària ja anaven preparats la futura constitució que negaria el dret d'autodeterminació dels pobles de l'Estat, impossibilitaria la federació de comunitats autònomes i deixaria intactes els aparats represius de la dictadura (exèrcit, brigada social, policia armada i guàrdia civil).

Des de la signatura del *Pacte Autòmic* fins a l'aprovació de la Constitució monàrquica, capitalista i negadora del dret d'autodeterminació, i exceptuant la gloriosa data del 29 d'octubre, hi ha un llarg període en què els partits majoritaris, signants del *Pacte*, no van fer res en l'aspecte de lluita popular pels nostres drets nacionals.

El pacte constitucional dels franquistes (AP) i dels franquistes reciclats (UCD) amb P«C»E i PSOE

Aquell projecte de Constitució que UCD, AP, PSOE i PCE anaven negociant en secret d'esquena del poble, no solament negava el dret a l'autodeterminació de les nacions incloses a l'Estat espanyol, sinó també les mínimes condicions per a l'exercici d'un autèntic autogovern polític. En el fons, es tractava de



Margarida Chicano Sansó (de la direcció de l'OEC de les Illes) anava a les reunions del Pacte Autòmic juntament amb Mateu Ramis i Antoni Mir.

reorganitzar territorialment l'Estat per tal de garantir la descentralització que necessitava –i necessitava!– el capitalisme en l'actual estadi del seu desenvolupament. L'autonomia que ordien els partits del consens no anava més enllà d'una autonomia purament administrativa. Les Comunicats Autònoms hi veien reconegudes molt poques competències pròpies –i cap de les essencials per a configurar un poder d'autogovern veritablement polític.

Com digué Gabriel Cisneros, diputat d'UCD, al Ple del Congrés dels Diputats, la Constitució s'estableix «en el marco de una trilogía: una nació, una soberanía, un Estado» (*El País*, 22-VII-1978). Rafael Arias Salgado, també diputat d'UCD, afegia, de la seva banda, que del que es tractava era de «poder encauzar la presión anticentralista, antes latente y hoy expresa y potencialmente conflictiva, que se extiende por todo el país» (*El País*, 13-V-1978).

No es reconeixia el dret del poble de cada nació de plebiscitar el propi projecte d'Estatut

El text pactat encomanava la redacció dels projectes d'estatuts a una «assemblea composta pels membres de la Diputació o de l'òrgan interinsular de les províncies afectades, i pels diputats i

senadors elegits», en el cas de les «autonomies de segona». I, de tractar-se de «autonomies de primera», la redacció del projecte d'Estatut era encomanada solament als parlamentaris de les Corts espanyoles elegits a les províncies incloses en la futura comunitat autònoma; és a dir a l'«Assemblea de Parlamentaris».

Així, el text del projecte d'estatut era privat de la força que li hauria donat el suport explícit del poble del territori afectat abans del debat a Madrid. La qüestió –es va comprovant a mesura que van passant els anys– era desmobilitzar el poble amb un objectiu ben clar: deixar les mans lliures a les Corts espanyoles perquè poguessin tractar els projectes d'estatut com un afer estatal més, sense estar condicionades per la força del vot popular massiu a aquests projectes.

El Pacte Autòmic: una vergonya per al nacionalisme

A mitjans de 1978, sectors de la nostra societat ja veien que –passada l'eufòria del 29 d'octubre de 1977– els «nostres» parlamentaris no es proposaven anar avançant de veritat pel camí del nostre autogovern. Ben al contrari, es tractava precisament de cremar les expectatives de la gent que aquell octubre havia sortit il·lusionada al carrer. Els pactes i el consens entre AP, PCE, PSOE i UCD, es feien d'esquena del poble, sense comptar amb la seva participació i mobilització. Expressió d'aquest descontentament popular cada vegada més accentuat és la sèrie de *Cartas al director* que durant tot l'any 1978 van anar sortint en els diaris de Ciutat. Una d'aquestes, prou significativa (la signa Toni Siquier), és de data 2-VI-1978, i la va publicar *Última Hora* amb el títol: *El Pacte Autòmic: una vergonya pel nacionalisme*. Vegem què diu, i veurem l'estat d'ànim de molta de gent en aquells moments cabdals per a la nostra història: «Aprofit la seva

secció oberta a tota mena de suggerències per a explicar-li un poc el desànim que navega per dins del cor de tots els nacionalistes mallorquins.

Com vostè pot veure ben clarament, d'ençà aquell 15 de juny [de 1977] en lloc d'anar avançant, el nacionalisme mallorquí com a tasca de retrobament de la nostra identitat històrica i autogovern no ha fet més que retrocedir i retrocedir. Els resultats electorals varen demostrar com el nostre poble encara estava –i està– colonitzat per la TVE i per l'imperialisme centralista. Però, com deia abans, les coses en lloc d'anar cap endavant, van cap enrere com els crancs.

Ara mateix, aquests darrers mesos, hem assistit a l'espectacle lamentable de veure com els partits que es diuen nacionalistes –i jo vaig votar el PSI– en lloc d'esser conseqüents amb la seva doctrina han anat de cul rere UCD i els altres espanyolistes –PSOE.

Encomptes de tirar cap endavant un procés seriós d'unitat dels nacionalistes mallorquins, com diu molt bé n'Armengol del PSI a *Debat*, es perd el temps miserablement provant de convocar unes forces que ja tenim ben clar no faran res per la nostra terra. Són forces manades des de Madrid i a més moltes d'elles representen el feixisme d'abans del 15-J (UCD) i altres tenen una clara obediència forana (PSOE). El partit d'en Carrillo, a les Illes, s'ha posat lo de la IB per a fer el paperet nacionalista.

Jo no acab d'entendre què es pot esperar d'aquesta gent. O és que no està clar per a tots els nacionalistes què volen i on van? El franquisme... ha estat mai nacionalista? Per què, doncs, es confia en UCD en lloc de denunciar-los al poble? El mateix partit d'en Carrillo... no ha dit que la seva política es el «consenso» [amb AP i UCD]? «Consenso» amb els centralistes i franquistes. Llavors... què esperam que facin?». Ω

HAN DIT...

Jaume Mulet, del sindicat policial UFP: **No disposam de mitjans suficients per garantir la seguretat als carrers de Palma.**

ΩΩΩ

Antoni Alorda Vilarrubias, diputat del PSM: **La Bíblia és una obra que contínuament rellegesc. La lectura de La nació dels mallorquins va representar molt per a mi.**

ΩΩΩ

Àngel Colom, secretari general d'ERC: **Practic molt el sexe.**

ΩΩΩ

Luis Figo, jugador portuguès del Barça (23 anys): **Vull aprendre català. He descobert el que representa Catalunya i per tant vull fer un esforç per aprendre el seu idioma.**



L. FIGO

ΩΩΩ

José M^a Mendiluce, eurodiputat i president d'Europa per Bòsnia: **Qualsevol que visqui a Catalunya ha de tenir el respecte d'aprendre el català, com jo. No es pot fer de les llengües cavalls de batalla i molts dels qui ho fan són els qui combaten el català.**

ΩΩΩ

Juan José Hidalgo, president d'Air Europa: **Som intuïtiu, pens a llarg termini i estic orgullós de mi mateix. El meu lema és: qui pega primer, pega dues vegades.**

ΩΩΩ

Antoni Mir, president de l'OCB: **Francesc Albertí, com a líder social i empresarial, va tenir sempre sentit del país i el va estimar com ha de ser, amb les seves virtuts i les seves mancances, amb la seva llengua i amb la seva gent.**

ΩΩΩ

Andrés Ferret, periodista: **Què li haurà fet Cañellas al PP perquè els pitjors insults i les defenestracions més dràstiques provinguin de dirigents del seu propi partit.**

ΩΩΩ

Joan Llobera, metge: **El grip és la primera causa de baixa laboral a Mallorca.**



Restaurant

Es Corsari

Frédérique Massi

Bisbe Berenguer de Palou, 9
(Plaça dels Patins)
Tel. (971) 72 60 81
07003 Palma de Mallorca

JOE'S

CAFETERIA-BAR
Plats combinats casolans
Entrepans
C/ Terral, 3 • Tel. 26 33 55
S'ARENAL

J Jani S.L.

SERVEIS DE NETEJA
Neteges d'obra nova • Vaixells
Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasmè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 15
07006 S'arenal (Palma)

Masquait, S.L.

• Materials de Construcció
• Prefabricats Formigó • Transports
• Làmperes i Decoració
Oficina: c/ Ràpita, 43
Tel. (971) 65 01 23 / 65 24 32 / 65 04 12
Fax: 65 24 32 • 07630 CAMPOS

**AIGUA POTABLE
A DOMICILI**

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Lluçmajor
Telèfon 742768



La setmana passada es va signar un conveni entre el Consell de Mallorca i la Unió de Pagesos de Mallorca per tal de posar en marxa durant el proper any un programa per a la millora de l'explotació agrària. L'execució d'aquest programa es realitza a través del centre europeu d'informació i animació rural (Carrefour), que funciona des de fa anys a altres comunitats de l'Estat espanyol com Aragó, Catalunya, Galícia, Canàries i la Rioja. L'objectiu del programa és oferir a la població rural tota la informació sobre polítiques comunitàries i sobre l'ajuda disponible en els programes comunitaris i facilitar-ne l'accés. La presentació d'aquest programa, que es va fer a la seu del CIM, va córrer a càrrec del vice-president del Consell de Mallorca, Pere Sampol, la consellera delegada de Foment i Ocupació, Caterina Bover, la coordinadora de la Unió de Pagesos, Margalida Estelrich, i la coordinadora del Carrefour a Mallorca, Immaculada Gutiérrez.

La política lingüística de Cristòfol Soler

Simultàniament amb la defunció de les ideologies, aquest final de segle, del Caucàs a les illes Britàniques, del Bàltic a la península Ibèrica i al Quebec, s'ha iniciat una nova era: l'era dels nacionalismes reivindicatius. La universalitat d'aquest fenomen l'acaba de confirmar el Vaticà, que s'ha vist obligat a posicionar-se al respecte: amb matisos i reserves, el reconeix legítim. Per això pensam que el nacionalisme no tindrà menys importància de la que tingueren al seu temps el romanticisme, l'aboliment de l'esclavitud, la revolució industrial o l'emancipació d'Amèrica.

Les Balears i Pitiüses no tenen per què quedar-ne al marge. De fet no en queden ja. Per això consideram que el president Soler actua amb tot encert, amb sentit de responsabilitat històrica i amb visió d'estadista, en disposar-se simplement a aplicar el marc legal vigent en tot el que afecta la defensa i promoció de la cultura, la llengua i identitat de les Balears.

A més, creim que és d'una total i absoluta coherència que un dirigent conservador es comprometí en la defensa, amb la promoció, amb la *conservació* en definitiva, de la cultura pròpia del país que governa. Pròpia des de fa més de set segles. I amb més motiu si aquesta cultura es troba, com la nostra, amenaçada i marginada, no per casualitat, sinó per haver estat sotmesa durant segles a la pressió política de successius governs centralistes.

Ha de quedar clar que no parlam de revenges. No projectam res absolutament contra cap llengua o cultura. Ens limitam a afirmar la nostra. No reivindicam res més que *existir*. Tenim una cultura i una llengua mil·lenària; cultivada literàriament amb molta més quantitat i qualitat fins i tot que moltes llengües europees avui oficials d'un estat; amb deu milions de parlants; amb més parlants que l'albanès, el búlgar, el danès, el finès, l'irlandès, l'islandès o el noruec, per citar uns quants exemples. Parlam una llengua històricament usada per a tots, tots, tots els usos: orals i escrits, privats i públics, civils i institucionals, familiars, laborals, literaris, docents i científics. I si al seu moment aquests usos es veieren restringits per prohibició política, ara necessàriament i legítimament s'hauran de restau-

rar per promoció institucional. Ho reclama la societat civil cada dia més. Continuar minoritzant, o permetent la minorització del català, no ens semblaria propi, per tant, d'una política conservadora, sinó més bé d'una política d'esquerres internacionalista. O, si no, propi, en tot cas, d'un nacionalisme d'estat, d'un centralisme, d'un imperialisme.

¿Com es podria acusar de radicals els nacionalismes reivindicatius que no volen altre punt de partida més que un estat per a cada nació i acceptar, al mateix temps, els nacionalismes d'estat que no volen més que una sola nació i una sola llengua de domini social per a cada estat? No ens enganyem: si la primera cosa seria separatisme, la segona és expulsionisme.

Abans d'acabar, un retret al president Soler: no entendriem que no s'exigís el domini de la llengua oficial i pròpia del país al funcionariat. A Suïssa, hi ha tres llengües oficials a tots els efectes. Fins i tot l'exèrcit a les casernes militars respecta i' usa a cada regió la llengua pròpia. I per això no qüestiona ningú la unitat política de la Confederació.

Finalment, un aplaudiment pel nomenament de Joan Barceló com a director general de Política Lingüística. Estam segurs que un professional com ell no dubtarà a promoure per als usos públics un model de llengua equilibrat entre la tradició clàssica literària i l'ús modern al carrer. Ramon Llull i la seva obra escrita són nostres; la parla de ca nostra, també. Creim que el pont entre els dos patrimonis el va trobar el prestigiós filòleg menorquí Francesc de Borja Moll. A Barcelona diuen «benim a saludause» i «ha sigut», però escriuen «venim a saludar-vos» i «ha estat» per no trencar amb el passat clàssic literari que comparteixen amb Balears i València. A Mallorca deim «es» i «sa» i escrivim «el «i «la» pel mateix motiu. Parlem a ca nostra com sempre hem parlat; escrivem en públic com sempre escrigueren els nostres avantpassats; no regalem Ramon Llull ni els nostres antics literats a les nostres regions germanes de llengua. Diversitat en la parla familiar i unitat en la parla pública i en l'escriptura són els criteris que s'usen en castellà i en qualsevol llengua moderna oficial. **Joventut Nacionalista de les Illes** Ω

DE BONA FONT

La conspiració de forasters (El notari Alberto Herrán, Ramón Pita da Veiga...) i de botifarres (Joaquín Cotoner) contra el president Tòfol Soler i l'ex-president Gabriel Cañellas, sembla que de moment ha fracassat.



C. SOLER

ΩΩΩ

El botifarra **Joaquín Cotoner** pertany al sector d'ultradreta del PP. Aquest senyorot que odia la pagesia mallorquina té una casa al terme de Selva, la finca de Son Fuster. L'altre dia va retornar un escrit de l'Ajuntament de Selva perquè estava redactat en mallorquí. La resposta del botifarra va ésser categòrica: **En esta casa sólo hablamos en castellano.**

ΩΩΩ

El PP a Mallorca es pot dividir en tres grups, com a mínim: forasters, botifarres i mallorquins. Segons deia **Torres Blasco** l'altre dia, després de les eleccions de 1993: *Relevantes miembros del PP, vinculados en su mayoría a la antigua nobleza mallorquina, comenzaron a reunirse en tertulias y cenáculos políticos y a comentar en privado cosas que nunca se habían dicho en público.* Ara ja han sortit a la llum pública els botifarres conspiradors: **Joaquín Cotoner, Juan Cotoner, Juan Alemany Dezcallar** (el germà del puputarro), **Ana Zaforteza de Corral, José Tur Montis de Zaforteza, Pilar Juan de Setmenat**, etc.

ΩΩΩ

L'escàndol del regidor del PP de Ciutat, **José M^a Rodríguez**, ja ha arribat a la premsa de Madrid. Ah, per cert, fonts ben informades ens han dit que la filtració a la premsa de les multes sense pagar va sortir des dels cercles més alts de la batllia que volen llevar-se Rodríguez de davant.

ΩΩΩ

El nou president del Real Madrid, **Lorenzo Sanz**, va ésser un destacat membre de Fuerza Nueva.

S'ESPANYA ESPANYA!

Papers or documents?

MESTRE TOMEU



A Felanitx (no tots els pobles poden presumir de tant) teníem una autoritat eclesiàstica d'una importància cabdal: «el regent». «El regent» era tan ell, tan desvinculat del càrrec i tan estretament lligat a la persona, que fins i tot quan va jubilar-se de les funcions de responsable de la parròquia va continuar essent «el regent» i, quan morí, es va morir el regent. Fins i tot, molts anys després encara se sent dir «el regent d'ara» perquè l'empremta que va deixar «el regent» no permet de cedir-ne el tractament, ni tan sols! I diuen que mai moren batles!

Tenia, el regent, una veu baixa i fonda com un avenc que modulava amb tantes tonalitats que li conferien unes extraordinàries condicions per fer els serveis propis de l'ofici; imaginau-vos retronar aquella veu arribant de la passió! Era, però i sobretot, un excel·lent narrador d'històries, un magnífic contertuli i un bon rapsode. Home culte com pocs, no defugia els debats més difícils ni amagava el seu tarannà progressista i defensor, en temps inadequats, de la democràcia. Tot, això sí, embolicat amb les pinzellades clericals del sacerdot.

Una facècia que explicava amb gràcia, tractava del seu viatge a Anglaterra. Arribat a Londres va contactar amb una capella anglicana i es presentà al pastor per demanar-li permís per poder dir missa catòlica adreçada a uns familiars residents a aquella ciutat. El pastor li demanà alguna certificació que acredités la condició de sacerdot i «el regent» va obrir una carpeta i va dir-li, en anglès-felantixer, que allà hi portava «the papers». Al pastor, que li parlassin de «diaris» no li feia gens de gràcia però, per ventura, pensava que li mostraria alguna notícia sobre la condició del visitant. El regent entregà «els papers» al pastor que, amb un somriure a la boca, s'exclamà: **Is not papers, it is documents!**

Per no perdre el fil conductor d'aquests articles, ja podeu endevinar per on acabarà d'enfilars la troca. Efectivament, els papers no són més que papers, el que compta són els documents. És el cas de la demanda de Ventura Rubí contra Jaume Sastre. I és que, mentre Sastre aporta documents, n'hi ha que perden els papers. Si, per afegit, tractam el tema de l'aigua, parlam de papers banyats! Ω

Espanya és un mal negoci



JAUME SIMONET I BORRÀS

Ara que s'acaba l'any, no estaria de més fer unes consideracions sobre el que ens ha succeït al llarg de l'any a fi de tenir una opinió clara del que ens està passant.

Mallorca i la resta de les illes han estat una font de riquesa ben remarcable. Allò just, la cosa lògica, seria que aquesta riquesa es quedàs aquí, al nostre país, i no que la s'enduguin els espanyols i la repartesquin així com vulguin i allà on vulguin, sense comptar per res amb nosaltres.

Molta de gent encara recorda quan, l'any passat, els diaris forasters de Ciutat publicaren un informe del Banco de Bilbao Vizcaya referit als doblers que l'any anterior havia aportat cada comunitat autònoma als fons de l'Estat espanyol, i allò que els tornaria a cada una. A les illes Balears i Pitiüses, deia l'informe, entre el que pagàrem (ens prengueren) i el que ens tornaven (allò que volgueren), hi perdérem més de cent cinquanta mil milions de pessetes (150.000.000.000).

Si agafam una calculadora i feim números, veurem que si repartim cent cinquanta mil milions de pessetes entre set-cents mil habitants que hi ha a les Balears i Pitiüses, ens toquen 216.000 pessetes a cadascun, home, dona, nin, jove, vell, mallorquí, foraster, etc. Si dividim el número d'habitants per quatre, que és el bloc familiar, veurem que tenim unes 175.000 famílies. Això vol dir que cada família mallorquina, pel sol fet d'esser dependent d'Espanya, perd cada any 860.000 pessetes; i aquí és on vull arribar, a explicar el que podríem fer les famílies mallorquines amb aquestes 860.000 pessetes que ens espolia l'Estat espanyol:

Assegurança cotxe	50.000 ptes
Benzina	180.000 «
Assegurança mèdica	240.000 «
Pla de jubilació	180.000 «
Electricitat	90.000 «
Gas	36.000 «
Aigua	30.000 «
Assegurança habitatge	20.000 «
Asseg. Funerària	34.000 «
Total	860.000 «

I doncs, tot això que sol gastar cada família mallorquina cada any, multiplicat per 175.000 famílies, és la quantitat que Espanya no ens torna dels nostres impostos, no els que s'enduen, que és molt més. Això vol dir que, com molt bé va manifestar un benivolgut i enyorat ex-president de la CAEB, «és una desgràcia que els habitants de les illes siguem espanyols»; quan es referia a la part econòmica. És ben cert. Espanya, per als mallorquins, és un mal negoci.

Ja sé que molts, i sobretot els espanyols, diran que això no és així i que si fóssim independents, tanmateix aquests doblers els nostres polítics no els repartirien entre la població i que per això estaríem igual que ara. Jo vull dir que si amb els diners que ens tornen, que són ben pocs, podem fer tantes coses, les coses que podríem fer si fóssim independents amb els impostos directes, els indirectes, les rendes, transmissions, divises, plus-vàlues, cànon, IVAs, i tots els altres impostos que pagam.

Nosaltres cream una riquesa que es pot comparar amb les millors d'Europa i per culpa de l'Estat espanyol, que ens xucla fins el moll dels ossos, no tenim més doblers que moltes colònies africanes, i a les proves m'atenc: una sanitat pública deficient i amb llargues coes d'espera, les pitjors carreteres de l'Estat espanyol, uns serveis socials tercermundistes (la mostra està al carrer, ple de marginats socials, drogaaddictes, delinqüents i altra gent que se cerca la vida perquè no hi ha un lloc per atendre'ls com cal).

I encara estam mal vistos pels espanyols. Esperem que qualche dia el nostre poble desperti d'aquest mal son i es decideixi a ésser qui és. Ω

Sant Josep de Calassanç

Va néixer a Peralta de la Sal (la Llitera), de la franja de parla catalana de ponent, l'any 1557. Els seus estudis universitaris el portaren a Lleida, València i Alcalá de Henares. Ordenat prevere el 1583, anà a Roma el 1592 on descobrí una nova missió: l'educació humana i cristiana dels infants, preferentment els pobres. El 1597 obrí una escolta a la parròquia de Santa Dorotea de Roma, vora el Tíber. Són tants els infants que hi demanen entrar que prest hagué de buscar nous locals. L'Escola Pia fou tan coneguda i estimada pels romans que l'any 1617 el Papa Pau V n'aprovà la fundació i el 1622 l'elevà a la categoria d'orde religiós. Sant Josep de Calassanç morí a Roma el 1648, després de suportar proves molt dures, com veure destruïdes les escoles; però als pocs anys l'Escola Pia tornà a renéixer i s'escampà per Itàlia, Polònia, Alemanya, Àustria, Hongria i Espanya. Ω



Espanya i les seves nacionalitats

Sempre havia pressentit que el 1992 seria més que l'any del V Centenari del descobriment d'Amèrica, la data del descobriment de l'essència de la pròpia Espanya. I també l'any de retrobament de les nacionalitats índies precolombines al Nou Món.

El nom d'Espanya ve del llatí 'Hispania' i fou fruit de la romanització de la pell de bou, poblada pels ibers al llevant i al sud de la península, pels celtas al nord i pels celtibers al centre peninsular. La Hispania romana procedeix així mateix d'Hispalis, nom ibèric turdetà de Sevilla, que significa 'terra de conills'. De manera que el nom d'Espanya deriva de Sevilla i no de Castella. Una altra nació anterior a totes les esmentades és el País Basc o Euskal Herria, que representaria la primera i més antiga part d'Espanya. I etnològicament la més diferent.

Des dels començament de la reconquesta i posteriorment, Castella, zona fortificada amb castells, i el regne de Lleó sempre s'han identificat i han retingut el nom d'Espanya, considerant separatistes les altres nacions. La unificació d'Espanya s'aconseguí amb els esforços de Castella i de la Confederació de la Corona Catalano-Aragonesa —la primera de la Península Ibèrica i tal volta d'Europa, ja que tenia dues llengües oficials, que sempre es respectaren. L'imperialisme castellà

s'imposà sobretot amb la conquesta de Granada i el descobriment del Nou Món. D'allà sortí el mite històric: «*Tanto monta, monta tanto, Isabel como Fernando*». Tanmateix qui muntà més fou Isabel la Catòlica i no Fernando. Aquesta fou una gran reina castellana, usurpadora, ambiciosa i religiosa fanàtica, que acabà amb la convivència de les tres cultures d'Alfons X el Savi: cristiana, jueva i àrab. Amb l'expulsió dels jueus d'Espanya i la institució de la Inquisició, que volgué implantar fins i tot als territoris d'Aragó i Catalunya, els quals la rebutjaven amb un sentiment històric més obert i un ecumenisme ben modern.

No pretenc amb aquest article la desmembrament d'Espanya en les nacions constitutives actuals, simplement vull ressuscitar en totes les seves arrels el nom hispànic o espanyol, això sí, sense les connotacions privatives de Castella.

Antonio Machado, andalús, poeta i cor d'Espanya, expressa molt bé aquest sentiment patri que escriu:

*Castilla miserable, ayer
[dominadora,
hoy, envuelta en sus harapos,
desprecia cuanto ignora.*

I consti que jo, en altres aspectes, admir i estimo Castella. I la considero un poble germà. **Antoni Amorós i Borràs** Ω

DE BONA FONT

A Mallorca hi ha hagut des de temps enrera els botifarres i els «amos» de possessió. Aquest esquema, en certa manera, es reproduïx dins el PP actual on hi ha els senyorots feudals que no en foten ni brot, tot lo dia conspiren i van amb camises de seda (**Cotoners** i companyia) i després hi ha els «amos», representants d'una nova classe dirigent emergent que ha fet duros ja sigui amb el turisme, la construcció, el comerç, etc, que són els qui duen els vots i els qui es potegen Mallorca de cap a cap ja sigui menjant arròs brut, pujant a Lluc a peu, etc. Són els Tòfols Soler, Gabriels Cañellas, Joans Vergers, Peres Rotgers, Jaumes Fonts... Aquests són els qui fan la feina bruta, els qui s'esquincen les sabates anant a fires i als actes de la tercera edat, els qui tenen el contacte directe amb la gent, etc. Els botifarres són uns estugosos, xerren foraster i miren amb cara d'oi i amb fums de superioritat el poble de Mallorca. Els «amos», en canvi, encara xerren mallorquí, fan populisme i es mesclen amb la gent del carrer. Pel bé de Mallorca, passa d'hora que els «amos» enviïn literalment a la merda els botifarres, autèntics fòssils pre-històrics, llepaculs d'Espanya, enemics i traïdors del nostre poble.

ΩΩΩ

En **Roger Gotarrodona**, agent consular de CiU-PSM a Brussel·les, va molt desbaratat. Abans era reconegut com un magnífic contador d'acudits ocurrents. Doncs l'altre vespre en contà un de tan dolent, de tan i tan dolent, que no reproduïm per dues raons: la primera, el respecte als nostres lectors; la segona, que **Gotarrodona** perdria la credibilitat per sempre. A veure si recuperem l'humor!



ΩΩΩ

El «**Lobby per la independència**» ha generat una expectació creixent. Sabem que persones de sector socials i ideològics ben diversos s'han interessat per obtenir més informació. Cada dia és més evident que independitzar-nos d'Espanya seria la millor solució des de qualsevol punt de vista. Especialment l'econòmic i el cultural, perquè podríem ser qui som i en una comunitat rica.

SABIÉU QUÈ...?

... que l'organització **SOS RACISME** és un instrument teledirigit pel colonialisme espanyol i que està destinat a criminalitzar els mallorquins? A poc a poc la recollida d'informació sobre el seu portaveu, **Alexandre Miquel**, va avançant. Per exemple, aquest individu va néixer a Madrid, fa feina a la CA i va esser acusat per un sindicat de participar en un afer brut de falsificació de factures.

ΩΩΩ

... 8.146 persones tenen l'entrada vetada als casinos de les Balears, la majoria perquè ho ha demanat personalment o la pròpia família? Els principals motius són la ludopatia i els problemes econòmics i familiars.

ΩΩΩ

... **Ventura Rubí**, regidor d'urbanisme de Sencelles, va obligar l'equip de redacció de la revista **Se Sella** a abandonar el local de la Casa de Cultura de Sencelles? *En barrobí* va amenaçar els redactors amb les següents paraules: **Faré tot el que pugui per enfonsar-vos la revista**. Des d'aquí el nostre coratge i la nostra solidaritat amb **Sa Sella** de Sencelles.



V. RUBÍ

ΩΩΩ

... segons recollia una revista de Madrid, **José M^a Aznar** vol llevar-se de davant **Gabriel Cañellas** i pensa d'enviar-lo d'ambaixador a un país de parla francesa? Alguns, com **Matías Vallés**, pensen amb el Quebec per mor del referèndum sobre la independència. D'altres més mal pensats pensen en les illes de **Thaifí** o de **Mururoa**, per allò dels calamars...

ΩΩΩ

... segons ha dit **Pedro Prieto**, hi ha un grup de comerciants molt empenyats amb l'actuació dels polítics del PP a favor de les grans superfícies i que volen fer una publicació molt crítica que xerri clar i llampant i que digui pa al pa, i vi al vi?

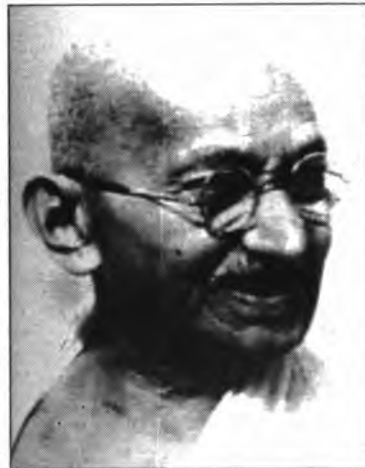
ΩΩΩ

... dins l'associació de veïns hi ha ficats un grapat de feixistes de la Falange que són els qui mouen la guerra mallorquí-català?

Mahatma Gandhi, el separatista (XI)

El torn de filar el karmaioqui

Gandhi era un *karmaioqui*, un cercador que troba la seva realització en les obres abnegades. El dia vint de maig de 1915 fundà la granja *satyagraha* a la vora del Sabarmati, lloc que havia d'esdevenir el centre d'instrucció dels seus col·laboradors i model del futur ordre social de l'Índia. Gandhi creia sincerament que aquesta mostra de petita comunitat monacal podia ser estesa arreu del país per resoldre així els problemes polítics i econòmics. La Granja Sabarmati tenia uns vint-i-cinc membres, classificats en caps, aspirants i estudiants. Tots duïen una vida pagesa als afores de la gran ciutat. El conreu del camp era obligatori, fornien l'aliment. També el teixit manual fornien la roba... De primer, a Gandhi, li costà trobar fil fet a mà per als seus telers, car els pagesos ja no feien servir els torns de filar. Però tornaren a posar en marxa vells torns de filar, i hi feren millores tècniques. Filar esdevingué exercici diari i símbol de l'autosuficiència índia i de la independència econòmica del poder colonial anglès. A la granja admetien alumnes des dels quatre anys, i rebien una formació de deu anys: agricultura, tei-



Mahatma Gandhi.

xit manual, idiomes (sànskrit, hindú i una llengua dravídica) i religió. Cada any enviaven els estudiants a fer una marxa de tres mesos per tot l'Índia.

Les regles de la granja deien: «La *swadeshi* (autosobrietat econòmica) no té res a veure amb l'odi al foraster. Desitjar mal a algú no pot ser mai el deure de ningú. La *khadi* (tela teixida per un mateix) ha estat concebuda com a símbol de la *swadeshi*, car l'Índia ha comès un pecat que clama el cel, en deixar-la de costat, i per això ha fracassat en el compliment del seu deure nacional... Tenia únicament, una noció ben vaga de la situació dels

pobles de l'Índia, però vaig veure clarament que el motiu principal de llur empobriment havia estat l'anihilament del torn de filar, i decidí revifar-lo... Torní a l'Índia el 1915 amb moltes idees semblants... Calien cents de treballadors disposats a aprendre un nou ofici amb un sou molt magre i a passar llur vida en un poble. A més, l'ambient al camp es caracteritzava per la inactivitat i la manca de fe i esperança. El torn de filar no podria ser cap èxit fins que no canviàs tot això... La fe era en realitat l'únic capital que jo posseïa, però vaig veure que quan hi ha fe tot l'altre ve sol... M'adoní que filar havia de ser l'activitat corporal principal de la granja, sols així podia esdevenir una ciència.

Amb la fundació d'aquesta granja, Gandhi creà les condicions de ses pròpies activitats i no s'hagué d'adaptar al marc de

L'Associació de Servidors de l'Índia, cosa que cuidà passar per sa veneració envers Gokhale. Gandhi havia arribat a demanar l'admissió, però prou dels seus membres s'hi oposaren, i Gokhale li aconsellà de mirar-s'ho tot durant un any. Retirà la sol·licitud d'ingrés a l'ASI. (continuarà) **Jaume Tallaferro** Ω

L'estratègia de la confusió

Si hom repassa amb esment les actituds i el tarannà dels articulistes que firmen habitualment les cròniques, ressenyes i gasetilles diverses de la premsa (mimèticament forastera) de Ciutat, no li costarà gaire adonar-se d'una mena d'*estratègia de la confusió*, caracteritzada per l'emissió i acumulació d'informacions convenientment manipulades i dirigides.

Ben entès, és obvi que després de tants d'anys d'obscurantisme inquisitorial i de rígides prohibicions, el poder colonial espanyol —amb les seves múltiples manifestacions— s'ha mostrat fins ara ineficaz en la seva obsessió vertebradora. És per això que intenta bastir una estratègia força més complexa però més efectiva, destinada a la perpetuació del poble (ja sia el de Mallorca o d'altres zones catalanes) en el que podem anomenar *encerclament informatiu desorientatiu*, l'objectiu del qual és accelerar el procés de colonització cultural i d'alienació nacional. El progrés tecnològic, la multiplicitat i l'eficàcia dels mitjans de comunicació, n'han esdevingut els instruments més adients.

Heus ací que, prenent el model jacobí francès, els diversos mecanismes d'aculturació uniformadora de l'estat espanyol —del qual els nostres gasetillers en fan part, en tinguin consciència o no— ens intenten convèncer continuament de les virtuts i de les bones intencions de les institucions colonials, de tal manera que l'engranatge funcioni com és previst.

Bé podem entendre, doncs, que l'actuació constant d'una munió de mitjans abassegadors sistemàticament dirigits sobre el subconscient dels individus i dels pobles, suposa un menysteniment (un *autoodi*) de la pròpia identitat lingüístico-cultural i nacional, amb la subsegüent substitució dels valors tradicionals autòctons i dels propis models de comportament. **Andreu Salom i Mir, Pollença** Ω



SABIÉU QUÈ...?

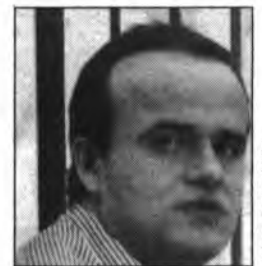
... a partir del curs 95/96 els escolars australians aprendran que el seu país va ser «envaït» pels europeus, i no descobert? Els espanyols, en canvi, no reconeixen que el 1716 varen conquerir Mallorca per la força de les armes.

ΩΩΩ

... l'expectativa de vida per als negres als Estats Units és de 65 anys, mentre que per als blancs és de 73? Aquest fet ha estat relacionat científicament amb l'estat continu de frustració que suposa viure suportant constants prejudicis racials.

ΩΩΩ

... el botifarra **Antonio Alemany** de cada dia se supera en la seva histèria gonella feixista espanyola? L'altre dia aquest ultrapudent, a la mateixa pàgina, envestia contra el bisbe de Mallorca, **Teodor Úbeda**, per *apoyar la normalización catalanista de Soler*; contra el diputat del PSM, **Damià Pons**; i contra el president l'Associació de Premsa Forana, **Miquel Company**.



M. COMPANY

ΩΩΩ

... el sùmmum de la confiança és fer el 69 amb un foraster o forastera?

ΩΩΩ

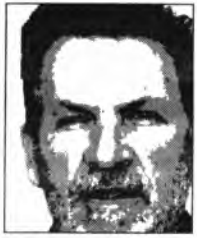
... el motiu del retorn del doctor **Bartolomé (sic) Beltran a Mallorca** és una cosa que estira més que un calabrot de vaixell i que és un foradell no precisament com el Túnel de Sóller?

ΩΩΩ

... **Alfonso Salgado** està molt mal informat? L'altre dia es feia ressò del que vam dir al número passat sobre l'empresa distribuïdora de condons amb màquines automàtiques, **Vibabu**, relacionada amb **Gabriel Cañellas**, i posava en dubte la nostra informació. El que ignora Alfo és que aquesta notícia ja havia sortit, això sí en lletra menuda, a altres mitjans de comunicació.

ΩΩΩ

... els skin-heads neo-nazis agressors del portaveu de la **Plataforma de Joves per a la Llengua**, lligada al PSM i a l'OCB, T. Martí, ja estan identificats?



L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

El Partido Popular, el darrer alè (II)

Dèiem que l'estructura econòmica i social secular de Mallorca s'havia esvaït entre 1960 i 1990; que, per la sobrega iniciativa de les classes populars, s'havia esdevingut una profunda revolució econòmica, un *Salt Prodigios* cap a la modernitat. Dèiem que la classe dominant, la dels grans propietaris de terra, també havia desaparegut com a classe social efectiva (Advertiment: si qualque lector dubta de la bonesa de la meua descripció del procés econòmic-social, he de dir que, en aquest tema, segueixo bastant estrictament l'informe del Departament de Geografia de les Universitats Catalanes, informe recollit a la monumental obra intitulada *Geografia General dels Països Catalans*, EC, Barcelona, 1993). He d'afegir unes precisions més. Els grans propietaris i els seus hereus, certament, no han estat desposseïts de llurs propietats. I alguns d'ells, fins i tot, han fet una gran carrera financera; alguns varen decidir entrar dins el gran joc del capitalisme i reeixiren a l'empresa. Molts d'ells aportaren les terres de la casa pairal com a punt de partida d'importants negocis relacionats amb les construccions turístiques o amb les urbanitzacions. Alguns —no vos sabria dir el percentatge—, a la fi, disposen d'una capacitat econòmica superior o molt superior a les seues avantpassats, els «senyors» propietaris de les terres. Però aquests canvis socials no resten res a la tesi enunciada. Els qui han tingut èxit amb la reconversió poden disposar d'importants paquets financers, però igualment han deixat d'ésser els «senyors», els cacics tradicionals, els oligarques locals. Molts de fills de «senyor» han hagut de comprovar, en pròpia carn, que, dins el

nou ordre econòmic, han de competir de tu a tu amb individus procedents dels estaments populars. Pel costat més amarg, la majoria —jo pens que són una majoria— del que havien estat «senyors» i els fills d'aquests «senyors» s'han mantingut fins el darrer moment dins la tradició tot esperant un miraculós retorn al temps passat. En pròpia carn, han comprovat que les rendes de la terra i de les seves propietats (per exemple, grans cases senyoriales de Ciutat) minvaven inexorablement. Patint la ironia de la Història, els «senyors» han hagut de comprovar que de cada vegada eren «més pobres». Molts d'aquests **immobilistes, incapaces de reconvertir-se en capitalistes, s'han vist obligats a malvendre les seves «estimades» propietats.** Pel contrari, per fer el calze més amarg, han hagut de veure de quina manera una «gran onada» de gent del comú, procedents dels antics estaments, han fet una gran «carrera» econòmica. La gran onada del *Salt Prodigios* els ha enterrat per a sempre.

El sistema tradicional mallorquí, menorquí i eivissenc —que ha durat segles i just fins ara mateix— era impermeable al trasvasament social. Se succeïen, quasi idèntiques, les generacions de pagesos i de menestrals. Un pagès petit propietari podia aconseguir un relatiu nivell de benestar i, amb grans esforços, fer modestes ampliacions de les seves terres, però, molt rarament, podia arribar al cercle dels «senyors». Ara, espaverrats, els fills dels «senyors» han hagut de veure com el fill d'un pobre sabater, sense cap preparació especial, de la nit al dia, esdevenia un gran empresari de la fusta, amb un poder econòmic deu vegades superior al de mitja dotzena de «senyors».

66

Ara, espaverrats, els fills dels «senyors» han hagut de veure com el fill d'un pobre sabater esdevenia un gran empresari de la fusta.

99

Tenim el preàmbul ben construït. La pregunta és ara: com així, doncs, si ha desaparegut la societat tradicional mallorquina i la classe dels senyors terrers, s'ha mantingut tan poderós a Mallorca el partit de la dreta tradicional, el *Partido Popular*? Si la CEDA era l'instrument polític de l'oligarquia dels anys trenta, de qui és instrument polític, ara, als anys noranta, el *Partido Popular* a les Illes? Quin explicació donem al fet que el discurs de la CEDA sigui tan coincident amb el del *Partido Popular*?

Diu En Hegel que la Filosofia és com l'òliba, que aixeca el vol quan el sol es post; així com fa aquesta au nocturna, la Filosofia aixeca el vol quan la labor essencial de la Història ha construït un nou ordre. Vol dir el Mestre que el nou pensament és un producte social, una sobreestructura derivada de la Dialèctica real que ve donada pel procés històric. I l'agent és la Nació. No és la Filosofia la que provoca el canvi

social, sinó al revés. Semblantment, la nova cultura nacional catalana a les Illes no és un derivat o un creixement de la cultura catalana tradicional. **Som al moment precís, jo pens, que l'òliba catalana estén les ales per a emprendre el gran vol.** El *Salt Prodigios* de la societat mallorquina ja s'ha esdevingut, però la cultura i les diverses formacions ideològiques de la població es mantenen ancorades a la vella societat rural. La mentalitat de les noves classes socials illenques no han tingut temps d'intal·lar-se dins el batec cultural de la nova Era. Hi tenen el cos, però l'ànima és presonera, encara, de la nostàlgia d'un passat rural idealitzat. Un passat rural immediat, de just ara mateix, dins el qual s'han criat les generacions més grans. Els homes i dones de més de trenta anys encara van impregnats de l'esperit profund d'aquell món esvaït. No s'hi val dir que Ciutat de Mallorca era una gran nucli urbà. Als anys cinquanta, Ciutat era l'exacta continuació de la Ciutat tradicional, és a dir que la seva activitat fonamental —i la seva raó de ser— consistia en donar abast a les demandes del món agrari de Mallorca. El gros de la burgesia de Ciutat era conformat per petites empreses industrials, comercials i de serveis; petits burgesos plenament acomodats al sistema tradicional, continuadors de la tradició burgesa medieval. Semblantment, els treballadors a sou eren també els continuadors del sistema de gremis tradicional; no s'adeïen amb la definició d'obrer industrial modern. (D'aquí el continuat fracàs de l'esquerra mallorquina en matèria política i sindical.)

El *Partido Popular* a les Illes Balears i Pitiüses pretén ser l'he-

reu polític de la CEDA, però ni és la CEDA ni respon als interessos polítics i ideològics de les classes populars de les Illes. L'oligarquia espanyola —la castellano-andalusa— sí que existeix, i continua disposant de la gran propietat de les terres, de les empreses oligopòliques, de les finances privilegiades, dels *mass media*, de privilegi d'accés als grans mecanismes de domini de l'Estat. De res de tot això disposen els homes del *Partido Popular* de les Illes. A hores d'ara, a l'any 95, és un conglomerat inextricable d'una gran diversitat d'interessos econòmics, socials i ideològics. El poder polític real de la Ceda era exercit per l'organització dels cacics locals, a la manera d'una màfia política. El PP a les Illes, una màfia política sí que ho és, però el poder real ja no ve determinat pels acords entre cacics locals —que ja no hi són com a classe social— sinó que és una màquina política sucursal de l'autèntica màfia dels oligarques castellano-andalusos. Una organització política que recull els beneficis del retard ideològic de les classes populars, la nova burgesia illenca inclosa. La nova burgesia de Mallorca encara no ha pres consciència de la seva situació històrica; encara no ha creat un projecte polític nacional modern. Bé, si de cas, el programa polític d'*Unió Mallorquina* conté elements que fan pensar en una vocació de projecte nacional modern per a ús de les classes mitjanes de Mallorca. Fins ara, els estaments burgesos moderns s'han limitat a crear un «lobby» per a fer pressió als Governos de torn —UCD o PP— en defensa dels seus interessos econòmics més immediats.

Al proper article haurem de veure les circumstàncies concretes que fan que el *Partido Popular* a les Illes estigui condemnat a l'anorreament. Ω



NO BAIXI A PALMA



**ROTULOS
ARENAL**

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
DEL CARTELL MÉS SENZILL AL RÈTOL LLUMINÓS MÉS COMPLEX
...I A PREUS DE S'ARENAL!
C/ MILITAR, 242 (devora Correus) • S'ARENAL
TEL. 74 32 62

TeleStar

SERVEI TÈCNIC

TELEVISORS • VÍDEO • ANTENES
TOTES LES MARQUES

AVINGUDA SANT FERRAN, 45 • TELÈFON 45 04 76 •
07011 CIUTAT

**NATALICI? ANIVERSARI?
CASORI? NOCES D'ARGENT?**

No us trenqueu les banyes pensant en regals
o peregrinant per botigues de 20 duros,
regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any,
de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.
Digau-los-ho amb **L'ESTEL**



DES DE CORT

Nacionalisme assossegat

CECILIA BUELE I RAMIS, regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma

El mal anomenat «primer cementeri privat de Mallorca», —just a Palma n'hi ha dos, de cementeris privats, des de fa anys— situat dins el terme municipal de Marratxí, és a punt de sofrir una transformació significativa, segons sembla.

Des que se'n va iniciar la construcció, les entitats promotores no han parat de fer-hi esforços. Així i tot, lluny de millorar, les coses han anat empitjorant cada dia més. Fins al punt que s'ha arribat a la situació crítica d'una suspensió de pagaments, just arran de caure de manera definitiva en situació evident de fallida tècnica.

Justament es en aquest moment, quan hi compareix, esplèndid, el govern de l'Ajuntament de Palma, mitjançant una actuació subitànica de l'Empresa Funerària Municipal, S.A., ben disposada a donar-hi una mà i a aportar-hi els recursos econòmics que s'hi precisin, perquè tot això no se n'arribi a anar en orris.

De cop sec, s'ha aturat tot el procés semiprivatitzador dels serveis funeraris i de cementeris de Palma, el qual, amb el pretext d'una necessària ampliació del cementeri municipal, havia estat iniciat dues vegades seguides en un sol any.

I se n'ha reprès la tasca encençant un nou camí: el lloguer amb opció preferencial de compra d'una petita part de les faraòniques instal·lacions situades als «Jardins de Repòs». S'ha fet al·lusió, per part del govern municipal del PP, a l'obtenció d'uns certs avantatges per part del conjunt de la ciutadania, com a pretext explicatiu d'aquesta operació tan complicadíssima i complexa.

S'ha anunciat una propera convocatòria de la Junta General d'Accionistes de l'Empresa Funerària Municipal S.A., —integrada pels 29 Regidors de la Corporació—, perquè n'aprovi els corresponents contractes d'arrendament immediat, i de compra posterior.

I aquí som ara. A punt d'iniciar-se una etapa nova dins aquest maremàgnun d'ofertes i propostes, cada cop més esgavellades, relatives al servei públic funerari i de cementeris.

Els Regidors del PSM-Nacionalistes de Mallorca, des dels inicis d'aquesta operació, hem insistit en dos aspectes que considerem fonamentals: la il·legalitat i la inconveniència.

És il·legal, d'acord amb la llei de contractes de les administracions públiques, que l'Ajuntament de Palma contracti amb una empresa que es troba en suspensió de pagaments. I, com que és il·legal aquesta actuació, enlloc de fer-ho directament, el govern municipal del PP proposa que ho faci l'Empresa Funerària Municipal, que és una societat anònima.

Des de la nostra perspectiva d'esquerra nacionalista i ecologista, aquesta primera passa ja ha estat molt mal feta. Creim que és aquí on rau l'inici d'aital malifeta. Perquè hi ha una llei, promulgada enguany mateix, que té la finalitat de promoure més claredat i més transparència en les contractacions de les administracions públiques.

I com que l'equip de govern del PP a l'Ajuntament de Palma, s'estima més no subjectar-se a aquests condicionaments, recorre més aviat que de pressa al recer d'una altra llei —més permisiva i de mànegues més amples—, com és ara la de societats anònimes.

Amb això, el·ludint la claredat i la transparència amb què el legislador vol dotar les administracions públiques, els governants del PP a l'Ajuntament de Palma decideixen optar per romandre subjectes únicament a uns determinants condicionants mínims, com són els relatius a la publicitat i la concurrència, si cal. Per a la resta d'actuacions s'estimen més acollir-se a una altra llei.

Per al PSM-Nacionalistes de Mallorca, una cosa no lleva l'altra. Una llei no anul·la l'altra. Si l'equip de govern del PP a

l'Ajuntament de Palma volgués ésser conseqüent amb allò que determina la llei de contractes per a les administracions públiques, arribaria a la necessària i lògica conclusió que ni tan sols val la pena parlar-ne, de contractar amb «Bon Sosec, S.A.», empresa que es troba en situació de suspensió de pagaments.

Però no. Com que li fan por les grans exigències d'una llei com aquesta, s'estima més abocar tot l'Ajuntament de Palma cap a unes actuacions mercantils, de caràcter privat, enlloc d'aprofundir molt més encara en la millora de les actuacions públiques institucionals.

Aquest és, per al PSM-Nacionalistes de Mallorca, el segon error greu que comet el govern municipal del PP a l'Ajuntament de Palma: pretén crear confusions entre allò que és un cementeri privat i allò que és un cementeri públic. Fins i tot els mateixos recursos econòmics que havien estat prevists per a l'ampliació del cementeri municipal, públic, són destinats al manteniment i la supervivència d'un cementeri privat que, per a més afegitò, es troba situat fora del terme municipal de Palma.

I ja van tres, els errors greus comesos: Apuntar cap a la municipalització del cementeri privat de Marratxí, és apuntar cap a actuacions creadores de conflictes competencials entre dos Ajuntaments. Els «Jardins de Repòs» només podrien ésser municipalitzats per l'Ajuntament de Marratxí, si és que aquest s'ho proposava. L'Ajuntament de Palma no hi té res a fer, en aquest assumpte. I els governants del PP a l'Ajuntament de Palma ho saben molt bé això. Però l'ignoren.

Així, doncs, els subterfugis legals, la confusió entre cementeri privat i públic, i la impossible municipalització per part de l'Ajuntament de Palma, entre molts d'altres, són els tres grans obstacles que, per al PSM-Nacionalistes de Mallorca, esdevenen insuperables, amb la llei a les mans.

Durant tot aquest procés, hi hem volgut participar activament. No ens hem negat mai a assistir a cap de les reunions negociadores a les quals hem estat convidats. Des del primer moment, hi hem volgut dir la nostra: sempre des de l'única perspectiva que considerem l'adequada: des de la recerca d'una millora efectiva en els serveis públics funeraris i de cementeris de Palma.

Hem demanat reiteradament i contínua que se'ns fés arribar tota la informació, fidedigna, contrastada, de caire legal, tècnic, econòmic, relativa a la propietat, als equipaments i les instal·lacions, al personal, als vials, enllumenat, aigua, etc. Com a resposta, només hem tengut la possibilitat de pegar una ullada ràpida a unes poques fotocòpies, gens ni mica cotejades, que no serien acceptables en cap casta de transacció mercantil privada.

Continuam demanant més informació fidedigna, i pensam fer-ho fins al darrer moment. Perquè volem romandre sempre ben oberts a qualsevol proposta que se'ns digui que redunda en benefici de la ciutadania. Les volem analitzar i estudiar totes, per assumir-ne una amb la màxima responsabilitat.

Ara per ara, no estam en condicions de poder donar un sí a la proposta que es fa, des de l'Empresa Funerària Municipal S.A., de llogar una petita part de les faraòniques instal·lacions del cementeri privat «Jardins de Repòs».

En qualsevol cas, considerem que, perquè es puguin superar els greus entrebancs jurídics i tècnics que s'hi interposen, esdevé molt més convenient per als mateixos ciutadans de Palma que una operació d'aquestes característiques no sigui empresa directament per l'Ajuntament de Palma, sinó per una altra instància supramunicipal, com pot ésser el CIM o, sobretot, el Govern Balear.

Si més no, aquest, el Govern Balear, té la possibilitat d'aprofitar l'oportunitat de recuperar, totalment o parcialment, els prop de 800 milions de pessetes que hi ha invertit, via Capital Balear Risc, S.A., i que, molt lamentablement, sembla que ja està disposat a donar-los per perduts.

Nosaltres no ens hi volem conformar. Ens hi resistim. Ens hi oposam fermament. Ω

FORASTERADES

Miguel Platón, periodista d'Época: **Nacionalistes catalanes han anunciado ya una próxima declaración de la independencia.**

ΩΩΩ

Javier Domingo, periodista d'El Mundo: **Cataluña no necesita de neocatalanismos de derecha y sí un montón de electores que se sientan antes que nada españoles.**

ΩΩΩ

Mario Vargas Llosa, monolingüe espanyol: **Poseer dos lenguas y dos culturas a la vez es un extraordinario privilegio, fuera del alcance de quien vive confinado en una sola tradición cultural y lingüística y es por lo mismo provinciano.**

ΩΩΩ

Alberto Herrán, ex-secretari general del PP balear que sempre xerra en foraster, llengua imposada a Mallorca per un decret espanyol: **Las lenguas jamás de los jamases se pueden implantar per decreto.**

ΩΩΩ

Joaquín Cortés, bailaor: **España se ha dado a conocer a los guiris gracias a los toros, el flamenco y la paella. Suena a tópico pero es así y yo creo que si se aprovecha y se trabaja con esta base se puede sacar un resultado positivo.**

ΩΩΩ

Manuel Santolaria, escriptor foraster: **Estamos en España aunque algunos progresistas de pacotilla lo vayan negando. Tengamos la generosidad de amar en lo posible y respetar lo ajeno, lo castellano por ser como nosotros español.**

ΩΩΩ

José María Cortés, periodista espanyol d'El País: **Àngel Colom, en el fragor de la campaña, ha puesto un día más el contrapunto radical del independentismo reclamando el voto de apelación étnica, «el del orgullo de ser catalán».**

NECESSITAM

promotors i promotores de L'ESTEL de Mallorca als diferents pobles i ciutats de Mallorca i de la resta dels Països Catalans

Telefonau al (971) 26 50 05

E P ! !

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**



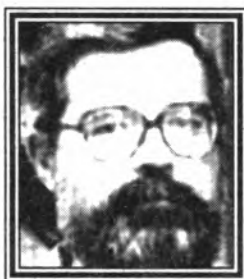
In memoriam Francesc Albertí



Dimarts dia 24 d'octubre va morir a Ciutat Francesc Albertí, l'ex-president de la CAEB (1981-1993). Encara que sigui amb retard des de les pàgines de L'ESTEL, tota la redacció volem manifestar el nostre condol a la seva família i retre un petit homenatge a aquest líder empresarial que hauria de servir de model i de punt de referència al conjunt d'empresaris en l'estima cap a Mallorca, a la nostra llengua i als nostres costums. Redacció Ω

GALERIA DE FANTASMES

Alberto Herrán



JOSEP PALOU

Notari i regidor de l'ajuntament de Calvià, l'asturià Alberto Herrán és un representant destacat dels forasters del PP, juntament amb elements com González Ortea, José María Rodríguez o Jaeh Palacios. Tots ells tenen dues característiques en comú: un total menyspreu pels mallorquins (encara és l'hora que algú d'ells es digni a amollar una paraula en català) i les poques ganes de fer feina quan arriben les eleccions. Quan és el moment de fer les llistes electorals o de repartir càrrecs, en canvi, són els primers a passar la bacina.

Herrán és també el cap visible de l'anomenat «sector crític» del PP, format per quatre forasters i botifarres que es volen fer amb la direcció del partit amb l'excusa de depurar responsabilitats pels casos de corrupció. Aquest bergant, que apareixia nomenat a les cintes del cas *Calviagate*, i que fou un dels vocals de la comissió executiva de Sa Nostra que va avalar la fiança de Miguel Deyà, que acabà empresonat, ha de tenir molta barra per exigir ara honestat dins el partit.

L'any passat Herrán es presentà com a candidat a president del PP de Mallorca i només va treure el 27% dels vots. Allò que no va aconseguir per les urnes ho va aconseguir mesos després per mediació del *senyor del mostaxito*; després de tallar el cap de Gabriel Canyelles, Aznar el va imposar com a secretari general perquè li fes de policia i el tingüés puntualment informat de tot quant moviment es produís dins el partit. Per a alguna cosa li havien de servir les bones relacions que manté amb el clan fatxa de Valladolid, especialment amb Álvarez Cascos.

Herrán ha hagut de dimitir no fa gaire del seu càrrec, després d'haver assumit el *manifiesto de los críticos*. No ha durat ni quatre mesos, però ha tingut temps de declarar a la premsa que «*las lenguas no pueden imponerse por decreto*», referint-se a la política de recuperació del català de Cristòfol Soler. I això ho diu un forastero com ell, que xerra amb la llengua que els espanyols ens imposaren fa 280 anys *por justo derecho de conquista*. Ω

CADA COP / MES A PROP

A un món sense fronteres, els ajuntaments no es poden concebre al marge de les grans realitats i preocupacions del nostre temps, tan properes, com ara la fam, la misèria i la manca de salut de milions de persones.

El Consell Insular de Mallorca i el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació vol fer una cridada als ajuntaments, organismes públics de l'Administració de la Comunitat Autònoma, entitats privades i persones físiques per aconseguir uns objectius:

Administrar i gestionar les aportacions rebudes per a projectes de cooperació amb els països empobrits.

Promoure campanyes de solidaritat i d'educació i participació ciutadana. Promoure que els ciutadans, les famílies, les institucions i entitats públiques i privades de Mallorca destinin un percentatge del sou, rendes o pressupost als països pobres, amb tendència a arribar al 0'7%.

Crear un clima d'opinió favorable a la promoció d'un nou ordre econòmic internacional.

A DÈCIMES DE L'OBJECTIU



fons
mallorquí
de solidaritat
i cooperació



Consell Insular
de Mallorca

VINE AMB
NOSALTRES



J.E.C.

Apartat de Correus núm. 94.227 08080 BARCELONA

L'ANTIFRANQUISME
A MALLORCA (1950-1970)

(II PART)

DE M. LÓPEZ CRESPI

CADA QUINZE DIES A L'ESTEL de Mallorca

(DE JULIOL DE 1995 FINS A JULIOL DE 1996)

(PER DEMANAR NÚMEROS ENDARRERITS TELEFONAU AL 265005)

L'ESTEL
de Mallorca

SUBSCRIVIU-
VOS-HI !!

Jutges pròxims al PP dicten sentència a favor del PP de Sencelles

La secció segona de l'Audiència Provincial presidida per Antonio Federico Capó Delgado i integrada pel magistrats Juan Cabrer Barbosa (Germà del conseller de Sanitat del PP, Bartolomé Cabrer) i Mateo Lorenzo Ramón Homar, han desestimat el recurs d'apel·lació de la Coordinadora d'Aigües de Sencelles on s'acusava el batle del PP de Sencelles, Guillermo Ferrer, de presumpte falsificació de dades dels cens (nombre d'habitants i de casetes del terme) per tal d'afavorir l'especulació de la venda d'aigua. Dins la Coordinadora i dins el poble de Sencelles la decisió dels jutges de l'Audiència ha provocat una onada de ràbia ja que es relaciona directament el clan dels germans Cabrer Barbosa dins l'entramat d'interessos creats en l'àmbit de l'especulació de l'aigua. Integrants de la família Cabrer Barbosa:

Cabrer Barbosa, Bartolomé Palma, 1943. Doctor en Medicina i Cirurgia. Nomenat conseller de Sanitat el juny de 1993. Abans d'esser conseller va esser director general de sanitat (juny 1991) amb Gabriel Oliver Capó de conseller. Ha estat implicat en diversos escàndols entre els qual destquen, el del seu germà José, i les reiterades acusacions d'amiguisme en els tribunals d'oposicions. El juny de 1994, Bartolomé Cabrer es va negar a donar la llista de noms dels ramaders sancionats per engreixar amb clenbuterol els seus ramats (Vegeu DM 21.VI.94).

Enmig de la polèmica pel contracte blindat del seu germà, assessor jurídic de SERBASA, el conseller va acusar el diputat Damià Pons de tenir «putrefacció Cerebral» (DM 1.III.95). El juliol de 1995 fou acusat de pre-

variació, juntament amb set persones més: Bernardo Ramis, (Director General de la Conselleria de Funció Pública), Juan Bua-des (Director de l'hospital Joan March), Gabriel Rullán (Gerent del mateix centre), Francisco Font, María José Valentí, Bartolomé Forteza i Marina Sanz per irregularitats en un tribunals d'oposicions convocat dia 31 de desembre de 1992 per cobrir 82 places de l'àrea de sanitat de la CA (Vegeu DM 13.VII.95).

Cabrer Barbosa, José María Germà del conseller de Sanitat. Assessor jurídic del Servei Balear de Salut (SERBASA), l'octubre de 1993 es va destapar l'escàndol del contracte blindat segons el qual cobraria 13 milions de ptes. d'indemnització si era acomiadat com a assessor jurídic de SERBASA juntament amb Julio Marco i Fernando Llanos (Vegeu DM 27.X.93).

Cabrer Barbosa, Miguel Juan Germà del conseller de Sanitat, magistrat de la secció segona de l'Audiència Provincial. Dia 1 de setembre de 1995, juntament amb Antonio Federico Capó Delgado com a president, i Mateo Lorenzo Ramón Homar com a magistrat, van desestimar la demanda de la Coordinadora de l'Aigua de Sencelles contra el batle de Sencelles, també del PP, Guillermo Ferrer, per presumpte falsificació de document públic.

Cabrer, Margarita Advocada de la CAIB. Filla del Conseller de Sanitat i neboda del magistrat Cabrer. Va aparèixer en les llistes que l'oposició va denunciar a l'opinió de pública de familiars del PP funcionaris de confiança que van veure incrementats els seus sous entre 230.000 i 800.000 ptes. anuals, mentre la resta mantenia el sou congelat (Vegeu DdM 25.VI.95). **Jaume Sastre** Ω

Es destapa la corrupció als Jutjats de Manacor

En els jutjats de Manacor s'ha destapat una trama de corrupció segons la qual determinats bufets de missers van rebre tracte de favor per part d'alguns funcionaris corruptes els quals, a canvi de rebre substanciosos suborns, agilitzaven o retardaven la tramitació burocràtica. Si bé les queixes es remuntaven a l'any 1990, una investigació policial sobre drogues, amb escoltes telefòniques incloses, va alertar de la trama en la qual hi estan implicats com a mínim quatre funcionaris. També s'han detectat irregularitats en la comptabilitat per un valor de 40 milions. La corrupció entre alguns funcionaris dels jutjats no es limita a Manacor, sinó que encara és molt més estesa dins els jutjats de Ciutat, on existeixen una autèntica trama entorn de mitja dotzena de despatxos d'advocats. En aquests moments s'està investigant diversos funcionaris que tot i tenir sous entorn de 150.000 ptes. mensuals, han arribat a acumular un patrimoni valorat en cents de milions de ptes. Dins l'argot dels jutjats és conegut de sobres la corrupció anomenada «astilla» que consisteix en un feix de bitllets relliscats de sota mà entre els fulls d'un escrit per aconseguir accelerar o retenir la tramitació d'una causa. **Jaume Sastre** Ω

Segons un jutge de Granada, dir «poca-vergonya» a un polític no és delictiu

Segons el jutge de Granada, Miguel Ángel del Arco, qualificar un polític de «poca-vergonya» i de «xoriço» no és delictiu. Aquest jutge ha absolt el secretari provincial del Partit Andalucista (PA), Eladio Fernández Nieto, qui en una roda de premsa va qualificar la Diputació de Granada, governada pel PSOE de «niu de poca-vergonyes i de xoriços». Segons el jutge del Arco, els tribunals no han d'entrar en la puga dialèctica entre polítics perquè sinó cada campanya i pre-campanya electoral els jutjats quedaran col·lapsats. **Redacció** Ω

Jutge foraster discrimina la llengua catalana

El jutge d'instància i d'instrucció del jutjat núm. 4 de Manacor nascut a Pamplona, **Fermín Otamentdi Zozaya**, està vulnerant l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears i La Llei de Normalització quan està retenint els escrits que li arriben redactats en llengua catalana. ¿Com podem els mallorquins confiar en jutges racistes que odien la nostra llengua, els nostres costums i que ens tracten com una tribu d'africans per domesticar? Com ja va dir l'ex-senador **Francesc Ferrer i Gironès** en un article sovint recordat, *Jutges espanyols: No podem esperar trobar equanimitat en els jutges espanyols, en tot allò que faci referència a la salvaguarda dels drets lingüístics dels catalans, en conseqüència, cal anar als Tribunals europeus per trobar empur a les contínues agressions que volen anorrear la nostra llengua.* **Redacció** Ω

La Justícia no entén el mallorquí

(Publicat a *Diario de Mallorca*, especial *Dijous Bo 95*, dimecres 15 de novembre de 1995, pàg. 21)

La majoria dels jutges i fiscals que tenen destí a Inca són de fora, i no parlen el català, ni l'entenen. Un dia es va estrenar que, a un home mallorquí que havia infringit la veda de caça, li va tocar declarar davant una jutgessa de Madrid, i una fiscal també forastera. Li demanaren «¿Usted fue a cazar el domingo?», «Sí», va dir ell. Però quan li van demanar «Llevaba la escopeta cargada?», ell va respondre «¿Claro!, ¡si no la llevase cargada, haria José!». Jutgessa i fiscal van quedar descompostes, davant aquesta traducció literal de l'expressió mallorquina «fer Pep», i tot d'una es posaren a cercar el tal Pep dins l'expedient, davant la possibilitat que hi hagués un altre inculpat.

L'advocat, n'Antoni Albertí, intentava, mentre s'esbuzcava de rialles, explicar a les dues dones de justícia que no existia el tal Pep, i que es tractava d'una expressió. Però elles no entraven en raó, i començaren a mirar els llibres i papers fins que, en vistes que el tal Pep no sortia per enlloc, consentiren a creure que havia estat un malentès. Com en tants d'altres casos, la justícia a Inca no entén el mallorquí, encara que a l'Audiència, es demanen intèrprets al servei del ciutadà. Ω

El jutge Barceló condemna una dona per dir «maricón» a un veïnat

El jutge Pedro Barceló, més conegut pel jutge del rock and roll i pels afers Brokerval i Túnel de Sóller, titular del jutjat d'instrucció núm. 1, ha condemnat Josefina Llodrà Herráez, veïnada del barri de La Soledat de Ciutat, a pagar una multa de 45.000 ptes per haver dit «maricón» a Julián Díaz en una reunió on tractaven assumptes de la comunitat de veïns. **Redacció** Ω

El jutge Catany ajuda a detenir un presumpte lladre

Joan Catany Mut, el jutge nascut a Lluçmajor i recentment nomenat president de la sala segona de l'Audiència, va retenir i lliurar a la policia un presumpte xoriço que acabava de robar al Cafè Central de Ciutat i que s'havia anat a amagar dins el pati de l'Audiència. **Redacció** Ω

PUGEN

Aires Mallorquins, la formació de ball de bot que ha celebrat el seu 55è aniversari.

ΩΩΩ

La revista **Llum d'Oli** de Porreres, per haver complert 17 anys.

ΩΩΩ

L'homenatge organitzat pel Mallorca a favor de **Juancho Forneris**.

ΩΩΩ

L'**Ajuntament de Palma**, que instarà el govern espanyol perquè estudiï un règim econòmic i fiscal especial per a Balears.

ΩΩΩ

Els acudits de **Bartomeu Pons** i de **Pit** que han començat a publicar-se a L'ESTEL.

ΩΩΩ

Les Fires de Porreres i de Pollença, amb rècords de públic i de participació.

ΩΩΩ

L'**Ateneu 31-D**, el **BEI** i **Maulets** per organitzar la setmana antirepressiva amb un itinerari de conferències de **Núria Cadenes**.

ΩΩΩ

El **CIM** i **Unió de Pagesos**, que han signat un acord per dur endavant un programa d'informació sobre ajudes econòmiques europees per a la pagesia.



ΩΩΩ

Josep Maria Santacreu, empresari català fundador d'AP, que ha dit que a les eleccions del Principat de Catalunya no votarà el PP per l'anticatalanisme d'aquest partit.

ΩΩΩ

Els estudiants de dret que dia 26 d'octubre i dia 8 de novembre es van mobilitzar davant el col·legi d'Advocats per protestar contra la Llei de Passantia.

ΩΩΩ

El president **Tòfol Soler** per haver presidit l'acte de presentació oficial a Mallorca del *Nou diccionari de la Llengua Catalana*, dilluns dia 20-N al Teatre Principal.

DAVALLEN

Els responsables de les institucions (CIM, Govern i Ajuntament de Ciutat) que parlen de retallar o de llevar les ajudes a Es Refugi.

ΩΩΩ

El MEC, que no garanteix als mestres d'escola que quedin a Mallorca després del proper concurs de trasllats.

ΩΩΩ

OSSIFAR, perquè des les planes de DM ridiculitzen reiteradament la llengua catalana i insulten els mallorquins tractant-nos de beneits, estúpids, incultes...

ΩΩΩ

El servei de correus de Palma, que no contracta personal suficient i cada dia deixa sense repartir més de 20.000 trameses.

ΩΩΩ

Els malparits de la distribuïdora de la pel·lícula **Pocahontas** que no n'han volgut fer una versió en llengua catalana.

ΩΩΩ

El grup municipal dels **Independents d'Artà**, que ha donat llum verda a la macrourbanització des Canons.

ΩΩΩ

Andreu Buenafuente perquè ha agafat la mania dels forasters d'insultar els espectadors i tracta de «tontos» qui encara segueixen el seu programa. Andreu! Ets un cap de fava! Tonto, més que tonto!



A. BUENAFUENTE

ΩΩΩ

Bartolomé Sitjar, president del Col·legi d'Advocats, i ferm partidari de mantenir el caire elitista

ΩΩΩ

Els venedors i distribuïdor d'oli adulterat perillós per al consum humà.

ΩΩΩ

El motorista que va atropellar una nina de 25 mesos a Manacor i no es va aturar a socórrer-la.

CATALINA MORANTA, MEMBRE DE L'ORGANITZACIÓ DEL CONCURS DE LA NOVA CANÇÓ MALLORQUINA

«La cançó viu un bon moment a Mallorca»



Catalina Moranta (Palma, 1948) participa en l'organització del Concurs de la Nova Cançó Mallorquina i és una de les fundadores de l'associació cultural «Sa Granera».

—Com vàreu tenir la idea d'organitzar aquest concurs?

—Un grup de persones que sempre hem viscut molt el món de la cançó trobàvem que hi havia poques actuacions. Anys enrera es feien aquelles matinals del Teatre Principal i el Líric, on hi varen actuar cantants com Raimon, i actualment no hi havia res semblant. Les Cançons de la Mediterrània és una altra cosa: contracten a uns grups que vénen, actuen i se'n tornen. Aquí, llevat de casos excepcionals que han triomfat, com Maria del Mar Bonet o Tomeu Penya, la nostra música s'ha promocionat poc. Per això vàrem pensar que podia ser una bona idea fer un concurs, amb premis i amb l'oportunitat d'actuar davant el públic. I hem comprovat que està resultant, que aquí hi ha un món de la cançó molt viu, amb músics molt bons i gent que té coses per dir. Només ha de menester que se'l fomenti i se li doni una ajuda. Així és com es fa país.

—Com han anat aquestes dues primeres edicions del Concurs?

—La primera va ser més que res un intent. Era impossible saber com sortiria ni fins on podríem arribar. Es va fer dins una plaça petita de la barriada de Santa Catalina, juntament amb l'associació de veïns, i va anar molt bé. El primer premi se'l'n va dur na Joana Maria Maiol. La segona vegada estàvem obligats a superar-nos, i crec que ho vàrem aconseguir. Vàrem reunir un vespre a Sa Feixina més de tres mil persones. Estam molt agraïts als artistes i als convidats de fi de festa, que ens varen ajudar molt. Hi va actuar na Joana Pons, la màxima representant de la Cançó a Menorca, i si no vàrem poder comptar amb Uc va ser perquè un dels seus components era a Suïssa, perquè també haguessin

vingut. Varen venir Al Mayurqa, en Toni d'Ocults, en Víctor Uris, en Jaume Sureda, i en Francesc Josep Bonnín, que va fer de presentador. De vint-i-dos participants varen quedar deu finalistes, entre els quals hi havia conjunts com Herbes Dolces, Música Nostra, que se'n va dur el segon premi, o Josep Maria Corró, que va ser primer premi. Les deu cançons varen ser fantàstiques i em va semblar una nit extraordinària, una de les nits més felices que he viscut.

—Vàreu comptar amb l'ajut de les institucions?

—Varen col·laborar, però podrien haver ajudat molt més. Si s'hagués tractat d'una altra festa potser s'haurien portat millor. El que em sap més greu de tot és que amb la nostra cultura només compleixin, i per altres coses es portin estupendament bé.

—Et refereixes, per exemple, a la Feria de Abril?

—Sí. És una de les coses amb les que es porten molt bé. Més que amb lo nostre. De vegades sembla com si la nostra cultura s'hagués de donar regalada. Et parl no només de la cançó, sinó també del món del teatre o dels conjunts musicals. Quan es fan unes festes de barriada es contracta més grups forasters que no mallorquins. I quan es contracta una actuació d'aquí, no es paga tant, quan jo crec que la nostra cultura hauria d'anar per davant de tot. No estic en contra que es contracti gent de fora, però si a ca nostra no es fa un teatre mallorquí, si no es fa ball de bot, si no es contracta una orquestra mallorquina... I amb això ja es pot fer una bona festa. Llavors ja es contractaran altres coses.

—I el tercer concurs, ja l'estau preparant?

—Encara està verd, però hi haurà una continuació.

—Tenim entès que heu format una associació que es diu Sa Granera.

—Sí, es tracta d'una associació cultural que té com a principal objectiu treballar per lo nostre, per la nostra cultura i les nostres tradicions. Crec que els pobles tenen unes arrels que s'han de mantenir. Ens podem modernitzar en moltíssimes de coses, però a la vegada hem de lluitar per conservar la nostra identitat. Per això hem constituït aquesta associació, perquè la unió fa la força. Volem potenciar el ball de bot, el teatre, corals, festes populars. Tot el que sigui tradició s'ha de dur endavant i s'ha de continuar fent. **Redacció** Ω

LA GEOGRAFIA DEL BARÇA A MALLORCA: AVUI, SA POBLA

Antoni Serra: «Johan Cruyff és el millor entrenador del món»



Antoni Serra, president de la Penya del Barça de sa Pobra, i el soci Miquel Pons.

—Quan es va fundar la penya del Barça a sa Pobra?

—L'any 1982. Va ésser la tercera penya del Barça a Mallorca. La primera va ser a Ciutat. La segona a Inca, i la tercera a sa Pobra.

—Quants socis teniu?

—Som una penya atípica. No cobram quotes ni duim un control dels socis. Per a nosaltres els simpatitzants ja són socis. Però bé, fa uns anys es cobraven quotes i érem uns 390 socis.

—Quines activitats feis?

—Bé, això va segons la marxa de l'equip. Crec que vàrem ser l'única penya del món que abans de les finals de Wembley i d'Atenes vam organitzar una verbena a la plaça del poble. Ara, quan la UEFA, s'encalenteixi organitzarem un viatge per anar a veure el Barça. També quan hi hagi el partit Barça - Madrid pel febrer.

—Com veus la temporada enguany?

—Encara és prest per parlar-ne. Els joves de la pedrera ens estan donant moltes alegries. Ah, i pots posar que en Johan Cruyff és el millor entrenador del món, bé això, després d'en Llorenç Serra Ferrer. **Redacció** Ω

Antoni Torrens, organitzador de la Trobada de xeremiers de sa Pobra

—Com ha anat l'organització d'aquesta trobada?

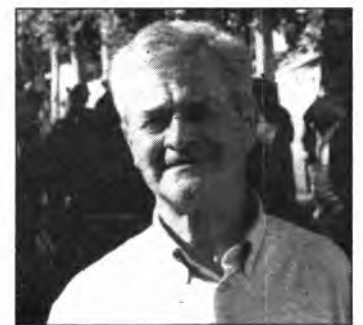
—Tot han estat facilitats, perquè aquesta gent toca per gust. De fet a tots ells els agradaria que els convocàssim més vegades per poder-se trobar. Avui són aquí uns quaranta-sis i jo crec que hi ha un 99% dels que hi ha a Mallorca. També s'ha de destacar la bona col·laboració que hi ha hagut per part de l'ajuntament de sa Pobra.

—S'havien reunit alguna vegada tants de xeremiers com avui?

—Tants com avui, no. La darrera vegada que hi va haver una concentració com aquesta va ser fa vuit anys a les festes de Santa Maria. També se n'havien fetes a Sineu i a Manacor, i altres trobades més modestes a altres pobles. El que havia faltat fins ara era una difusió perquè la gent sabés que es feia i hi participàs més, perquè del que es tracta és de donar-ho a conèixer, que la gent s'hi senti identificada i tengui una noció clara que això nostre, això d'aquí és tan bo com qualsevol cosa que pugui venir de Londres o de Nova York.

—Teniu pensat repetir aquesta trobada?

—Crec que després d'haver vist l'èxit de públic, l'interès que hi han posat els participants i l'esperit que ha regnat, puc garantir que sí, que cada any, més o menys per aquests dies, tornarem a fer una trobada. I si podem l'eixamplarem encara més. Quedau tots convidats. **Redacció** Ω





Walter Bodingbauer i Susanne Riche són els amos de la pastisseria Vienesa, a la barriada de Bonaire de Ciutat. Despatxen la Sachertorte, l'Apfelstrudel, la Käsesahnetorte, la Florentiner i la Schwarzwäldert. A la barra de la pastisseria també despatxen cafè vienès, xocolata a la tassa, infusions..., un lloc que és com estar a dins Viena sense sortir de Ciutat.



Fulgenci Hernández és l'amo del restaurant Es Corsari, de la plaça dels Patins de Ciutat. Cuina el cuscús imperial per celebrar els dissabtes, i cada dia cuina l'escalopa amb picornells, el llom amb esclata-sangs i altres plats en els quals prenen part els nostres bolets. A la carta s'hi menja per unes 2.500 pessetes, el menú del dia en val 900.



En Thomàs Schmidt ha obert aquests dies el restaurant Elefant Verd al carrer del Carme de Ciutat. Fa cuina alemanya, com és ara el filet de salmó amb salsa de taronja, el lloret de porc amb salsa de mostassa i puré d'albercoc, o el Turingen Bratwurst amb Sauerkraut. Un lloc on es menja a la carta a partir de les 2.500 pessetes. El menú de la casa, que consta de tres primers, tres segons i tres postres a elegir, val 875 pessetes.



En Miquel Turmo és l'amo de la pizzeria Joanini, al carrer dels Apuntadors de Ciutat. Despatxa les pizzes i les pastes italianes. Per unes mil pessetes s'hi menja i s'hi beu, en aquest restaurant italià.

L'ESTEL de Mallorca



N'Ismael Ezquierdo és l'amo del restaurant la Bilbaina, al carrer Bonaire de Ciutat. Recomana el lluç a la koxkera, el bacallà al pil-pil, a la basca i a altres estils, les mongetes vermelles estofades i altres especialitats de la cuina basca. Ens diu que a la carta s'hi menja per unes 3.000 pessetes i que el menú del dia en val 1.500.



Na Carme Faundez és la madona del restaurant Tirol, al carrer dels Apuntadors de Ciutat. Despatxa una gran varietat de tapes. Entre els plats que recomana hi ha el braó de porc amb col fermentada, les delícies de gambes i el camembert fregit amb nous i melmelada. S'hi menja a la carta per entre dues i tres mil pessetes.



En Francesc Garcia ha obert la cafeteria Palau Verí al mateix pati del Palau Verí de Ciutat. Una cafeteria d'avantguarda on, a més de begudes, es despatxen baguets amb tota classe d'embotits ibèrics, catalans i mallorquins. Els vespres, cocteleria tradicional.

SUGGERIMENTS DE L'ESTEL

No us perdeu l'espectacle! Dilluns dia 18 de desembre, dia de la Mare de Déu de l'Esperança, a les 10 hores, al jutjat penal núm. 2 de Ciutat, es veurà la demanda contra Jaume Sastre i Mateu Joan, interposada pel polític del PP Ventura Rubí.

ΩΩΩ

A Son Mesquida de Felanitx, a les festes de la Immaculada hi haurà un combat de glosadors que ha despertat molt d'interès. Hi participaran, entre d'altres, en Planís i un grup de glosadors de Menorca. És un bon lloc per anar-hi amb càmeres de vídeo.

ΩΩΩ

Si us perdeu per la Serra de Tramuntana, davallau al Port des Canonge a dinar a **Can Toni Moreno**. La seva especialitat és el peix fresc a la planxa i les paelles. És un dels pocs restaurants on podeu menjar ensaïmada de darrerria.

ΩΩΩ

Continua amb èxit el programa **Alguna pregunta més?** de *Catalunya Ràdio* que emeten a un quart per migdia. Una secció de forasterades, sobretot de l'ABC, però per la ràdio.

ΩΩΩ

Us recomanem l'exposició de dibuixos que fa **Joan Palou i González** a la galeria Achanti de Felanitx (carrer d'en Colom, 18) de dia 21 de novembre al 19 de desembre. Joan Palou (Palma 1953), autor de llibres objecte, de poesia visual, fonètica i escatològica, és també un excel·lent plàstic que es va iniciar els anys setanta -va participar en la revista *Neon de Suro*- dins l'expressionisme abstracte i l'abstracció geomètrica. La presentació va a càrrec de Joan Manresa.

ΩΩΩ

Dijous dia 14 de desembre, a les 12 hores a Magisteri Sants (C/ Melcior de Palau 140), el **Grup de Teatre de Magisteri** dirigit per Antoni Artigues representarà les obres de Josep Palau i Fabre, *L'Esquelet de Don Joan* i *L'Alfa Romeo i Julieta*.



Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11



Carrer de
Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de
Mallorca

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa



SERVEI OFICIAL



SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Restaurant SES COVES

Cuina catalana. Reservau taula.
Aprofitau per visitar les coves de Gènova.
C/ Barranc, 45. Tel. 40 23 87
07015 Gènova. Ciutat de Mallorca



c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova



BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Escola de cuina ALCARI

Menjars preparats a domicili • Servei a restaurants
Servei de buffets • Catering service for yachts
Rafaletes, 1, baixos. Tel. 70 02 27. Ciutat



Restaurant Celler Pagès

Bartomeu Amengual Ramis

Cuina Mallorquina

c/ Felip Bauzá, 2 • Tel. 72 60 36 • 07012 Palma



c/ Sant Gaietà, 13
Tel. 71 09 09
07012 Palma de Mallorca

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la
petita i mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!

És un suggeriment de
L'ESTEL de Mallorca

DAUS

marcs i motlures artístiques i d'alumini

c/ Ramon Llull, 16 b • Tel. 72 39 06 - 20 98 22 • PALMA



Na Lourdes Sampol és una de les madones del restaurant El Bastón, al carrer dels Apuntadors de Ciutat. Fa cuina de mercat i en aquest temps recomana l'entrecot de bou a la planxa, el llomet de vedella al pebre bo i el bacallà a la basca. Ens diu que a la carta s'hi menja per unes 2.500 pessetes i que el menú del dia en val 1.150.



Na Josepa Sánchez és la madona del restaurant Molino Verde, al carrer del Carme de Ciutat. Despatxa la graellada de carn, la sarsuela a la marinera i l'ossobuco, entre altres plats. Fa dos menús cada dia: un a 800 pessetes i l'altre a 1.400. A la carta s'hi menja per unes 1.500 pessetes.



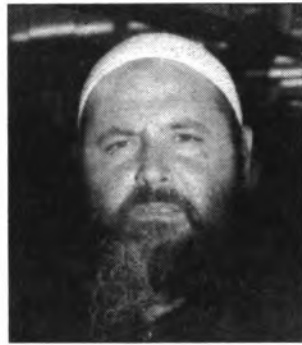
En Guillem Infiesta ha reobert el café familiar que va obrir el seu pare Guillem Alemany l'any 1916, just darrera el Consolat de la Mar (seu del Govern Balear). Durant molts d'anys això fou un café de pescadors, fins a l'any 1979 que fou tancat per defunció del senyor Alemany. Ara, el nét l'ha obert tal com estava abans. Els matins és ple de polítics i funcionaris del Govern Balear, els horabaixes hi ha tota classe de gent. Els vespres, el jovent ho umpl tot.

ENQUESTA

Què opinau de les proves nuclears al Pacífic?
Hem de fer boicot als productes francesos?



Miquel Bergues (Socors). Mal fet! Molt mal fet! Boicot al francès.



Omar Valderrama (Ciutat). És un atemptat contra la humanitat. Boicot total a tot allò francès.



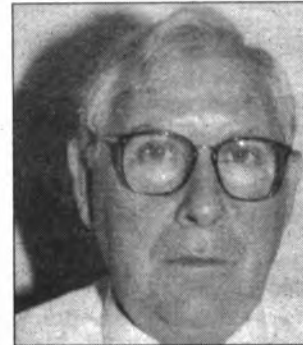
Pep Nolla (Velázquez). Jo som pacifista i partidari de la no violència. Boicot al francès.



Antoni Ferrer (Ciutat). Mal fet. Boicot al francès.



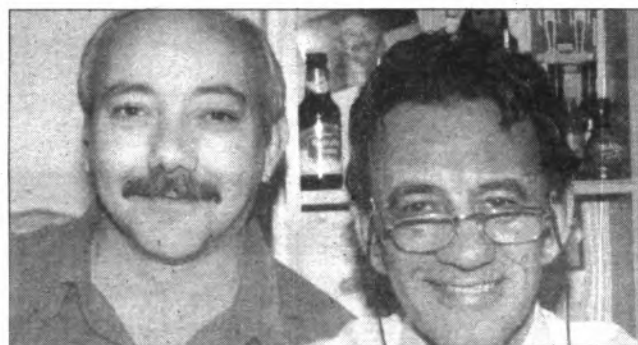
Antoni Soler (Ciutat). Mal fet. Boicot al francès.



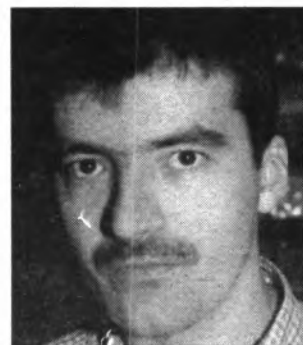
Gabriel Manera (Ciutat). És una animalada. Boicot al francès.



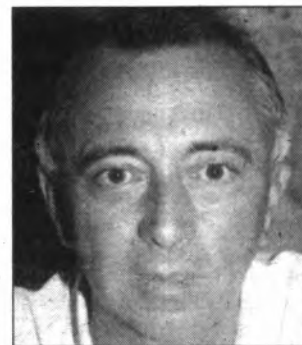
Roser Álvarez (plaça Major). Fatal! Boicot a tot allò francès.



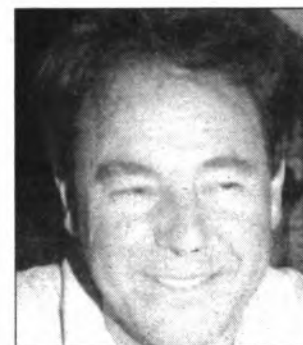
Joan Bonet i Ferran Fullana (plaça Major). És un desastre. Boicot al francès.



Antoni Vives (Ciutat). No hi ha dret! Boicot al francès.



Francesc Short (la Llonja). En contra. Boicot a França.



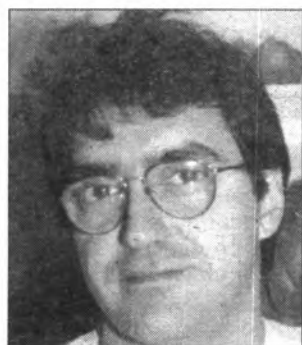
Joan Caimari (Puig de Sant Pere). Les fan a fora de França perquè això és perillós. Boicot al francès.



Maria A. Sastre (Sant Miquel). Molt mal fet! Boicot al francès.



Margarida Balves (Oms). Molt mal fet. Boicot al francès.



Pau Albertí (Ca n'Amunt). Això és terrible. Boicot a tot el que sigui francès.



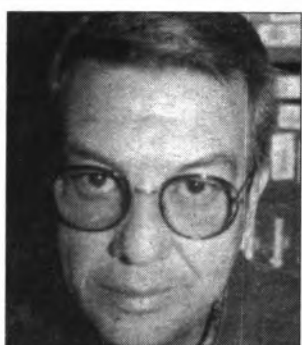
Pilar González i Lena Oliver (Llongueres). Fatal. Hem de dir ben fort que no hi estam d'acord.



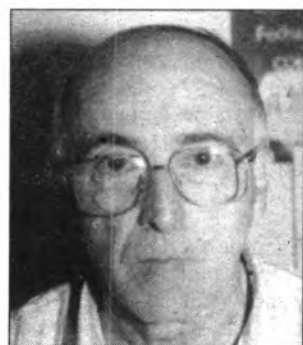
Antoni Mas (la Llonja). No m'agrada gens. Boicot al francès.



Patricia Carvalho i Caterina Capel (Oms). Fatal. Facem boicot a tot allò francès.



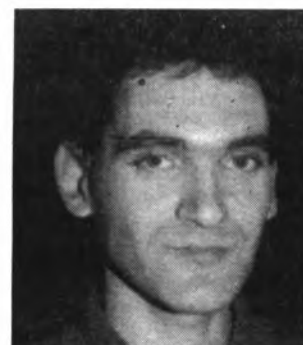
Gabriel Ramis (l'Olivar). Molt mal fet! Boicot al francès!



Guillem Canyelles (el Born). Horrible. Boicot al francès.



Bartomeu Ferrer (el Born). Horrorós. Boicot al francès.



Josep-Lluís Meseguer (el Born). Mal fet. Boicot al francès.



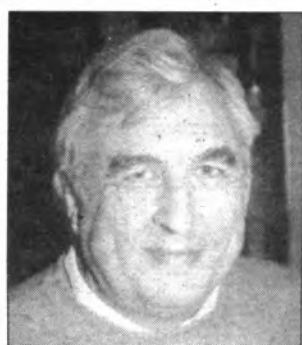
Joan Alorda (Ciutat). Malfet. Boicot al francès.



Maria-Antònia Febrer (Ciutat). Terrorífic! Boicot als productes francesos.



Maria Alorda (Ciutat). Mal fet. Boicot al francès.



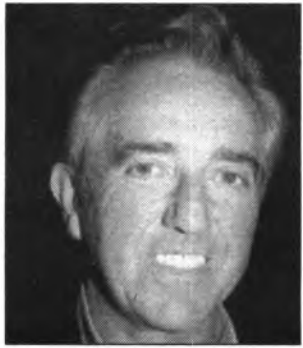
Antoni Bennàsser (Jaume III). Mal fet. Boicot al francès.



Anna Fuentes (Paraires). Això és terrible. Boicot al francès.

ENQUESTA

Què opinau de les proves nuclears al Pacífic? Hem de fer boicot als productes francesos?



Andreu Picó (Jaume III). Horrorós. Boicot al francès.



Antònia Bennàsser (Jaume III). Això pot resultar un assassinat massiu. Boicot al francès.



Catalina Vicenç (passeig Mallorca). Horrorós. Som de Greenpeace i fa temps que boicoteig tot el que sia francès.



Amos i clients de la taverna Boteria (la Llonja). Uns malparits són els qui fan això. Boicot total al francès. En aquesta taverna no servim cap producte francès.



Guillem Martí (Can Maganet). És cosa de bojos. Boicot al francès.

Domingo Miquel (Ciutat). Si les haguessin de fer a França, no en farien. Boicot al francès.

Antoni Llompart (Sindicat). Fan mal, però supòs que són necessàries per a França. Boicot a França.

Maria-Angels González (Ciutat). Molt mal fet! Boicot al francès.

Miquel-Angel Llabrés (l'Olivar). Malament. Boicot al francès.

Miquel Seguí (l'Olivar). Molt malament. Boicot al francès.

Josep Fernández (Ciutat). Malament. Boicot al francès.

Jaume Navarro (Jaume III). Mal fet. Boicot al francès.

Miquel Vallespir (Ciutat). Mal fet. Boicot al francès.

Maria Martorell (Baró S. M. Sepulcre). Això embruta el món. Boicot al francès.

AIXÍ S'ACABA LA FESTA



DEIXAU ELS ARBRES AL BOSC

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

NO MÉS PROVES NUCLEARS BOICOT ALS PRODUCTES FRANCESOS

Davant una agressió d'aquesta mena que afecta tots els habitants del planeta, no hi ha cap més alternativa que una resposta radical. És per això que et proposam donar suport al BOICOT als productes, establiments i interessos francesos.

En la teva mà hi ha la possibilitat d'estreñyer el govern francès on més li farà mal; la seva butxaca. Aquesta acció ens pot ajudar, mentre l'haguem de mantenir, a potenciar el consum de productes nacionals.

Ací et presentam una relació dels interessos francesos més habituals:

Distribució. Continente, Pryca, Alcampo, Intermerca, Intermarché, Leroy Merlin, Leclercq, Dia, Carrefour.

Automoció. Renault, Citroën, Peugeot-Talbot, Mobyette, Total, Fina, Elf, Michelin, Valeo.

Llet i derivats. Llet Parmalat, Llet Reny Picot, Llet President, Llet Vilcontal, Llet Bridel, Yoplait, Danone, Dan'up, Babydel, Delifru, Gelats Miko. **Formatges.** La vaca que rie, Caprice des Dieux, Chamois d'Or, Presid'or, Petit Suisse, Camembert, Gruyere, Roquefort, Rondele, Souette, Brie, Plaisir de France, Poité de Brie, Syrtor.

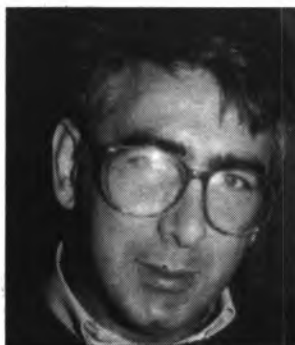
Alimentació. Achicoria Leroux, Chaumes, Productes Lu, Productes Gerblé. **Galetes.** Declaré, Grafitti, Sant Michel. Figs Casagrains, Saint Albrey. Xocolata Lind, Poulain, Gigante Verde, Bonduelle.

Begudes. Rene Barbier, Moet, Armagnac, Bardinet, Benedictin, Conyac Martell, Cointreau, Courvoisier, Grand Marnier. **Aigües Evian, Aigües de Viladrau, Aigües de Vichy, Aigües Perrier, Aigües Fontdor.** Hennessy, Kronenbourg, Marie Brizard, Napoleon, Orangina, Patxaran Olatz, Patxaran Zoco, Pernòt, Remy Martin, Ricard, Rom Negrita, Savinsa, vins i caves francesos.

Adrogueria i Perfumeria. L'Oreal, Garnier, Eugène, Dodot, Cacharel, Valentine, Chanel, Briseis, Fler a Fler, Guy Laroche, Hermes, Jacop Delafont, Rochas, Royal Ambré, Poison.

Cristalleria. Alcolor, Arcopal, Cristel, Crystal d'Arques, Cuisinnox, Duralex, Rondo, Pyrex.

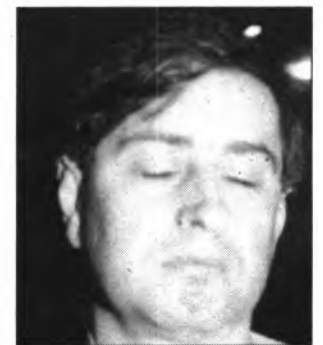
Altres interessos. AEG, Air France, BNP, BIC, Cartier, Credit Lyonnais, Damart, Fichet, Gan Assegurances, General Biscuits, Bicicletes Gitane, Gitanes Tabacs, Gaulois Tabacs, Golf Poalto, Havas, Yves Rocher, Label Rouge, Legran, Lyonnaisse España, Mare Nostrum. **Material Elèctric.** Mavic, Metal Mazda, Moulinex, Paribas, La Paternal, Pechiney, La Previsión Hispalense, Pronda, la Reduelle, Rhone-Polenc, S.A. de Fibras Artificiales, Sacilor, Soc.Espa. del Oxígeno, Société Generale de Banque, Sonocolor TV, Tefal, Tubo Fabrega, Usinor, UAP Assegurances, Vinidor.



Francesc Pol (Binissalem). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. El PSM hem de votar.



Ferran Trujillo (Son Armadans). Molt injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. UM hem de votar.



Jaume Llull (Jaume III). Gens just és això. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Jo vot PSM.



Llorenç Rosselló (La Soledat). No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. El PSM hem de votar.

Maria Pizà (Sant Jordi). No és just! PP i PSOE no ens tenen compassió. Hem de votar UM.

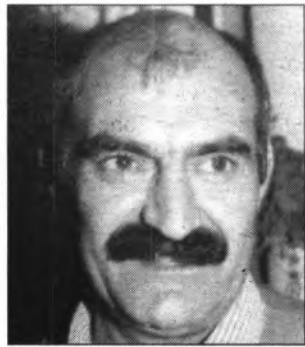
Maria-Rosa Fonollet (El Temple). No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

Miquel Suau (Baró S.M. Sepulcre). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.

Antonio Escudero (Baró S.M. Sepulcre). No és just. Aquests del PP i del PSOE no fomenten la llengua dels mallorquins. UM hem de votar.

Joaquim Valldeperes (Ciutat). No és gens just. Gens ni mica ens estimen aquests que comanden. Hem d'esser com els catalans i votar nacionalista d'una vegada.

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?



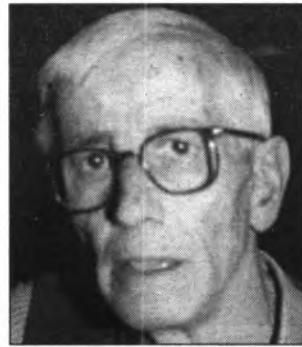
Antoni Bauçà (plaça de l'Olivar). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. UM hem de votar.



Magdalena Rian (Oms). Molt mal fet! Horrorós! A la vista està que no ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.



Josep Pou (Ca n'Amunt). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.



Miquel Ruiz (Ca n'Amunt). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.



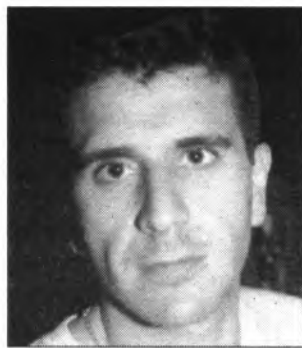
Joan Fortesa (Ca n'Amunt). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Jo som del PP de Sóller i defens la llengua mallorquina.



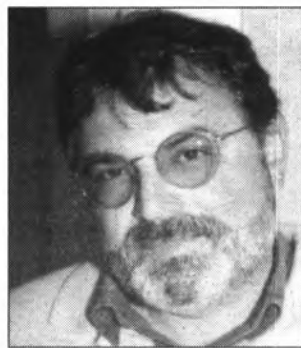
Francisca Rosselló (Binisalem). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Partits mallorquins hem de votar.



Maria Ferragut (la Llonja). Injust. En absolut ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins.



Bartomeu Rotger (Apuntadors). Injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. ERC o PSM hem de votar.



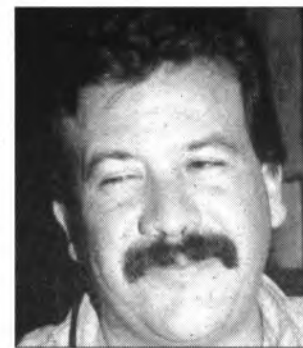
Josep Pérez (Ciutat). Mal fet! No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.



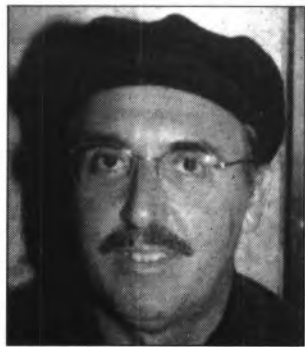
Pere Gelabert (Ciutat). Injust! No gens ens estimen els qui comanden. Partits mallorquins hem de votar.



Francisca Moranta (Ciutat). Injust! Ben poc ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.



Gabriel Rosselló (Ciutat). No és just. Els polítics tots són iguals. Hem de mirar per nosaltres i votar els nostres. Els partits mallorquins.



Rafel Mesquida (Ciutat). Són els qui vénen de fora els qui s'han d'adaptar i no a l'inrevés. Hem de votar partits mallorquins que defensin lo nostre, o partits estatals que defensin el federalisme. Més que en els partits, jo crec en les persones.



Àfrica Carrió (Apuntadors). No és just. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. El PSM hem de votar.



Fina Nigorra (Establiments). És clar que no és just. No gens ens estimen aquests que comanden. Hem de votar partits mallorquins.



Maria Mora (el Born). Injust. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.



Maximilià Honold (el Born). No és just. Pareix esser que el president Soler vol arreglar aquesta injustícia i aplicar la Llei de Normalització Lingüística, cosa molt necessària, sobretot als mitjans de comunicació i al comerç.



Sebastià Roca (Andratx). Injust! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Partits mallorquins hem de votar.



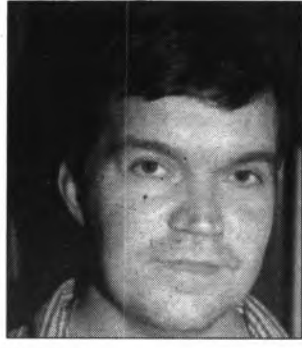
Bàrbara Morei (passeig Mallorca). Això no és just. PP i PSOE no ens estimen. UM hem de votar.



Francesca Vidal (Jaume III). No és just. No gens ens estimen aquests que comanden. Partits mallorquins hem de votar.



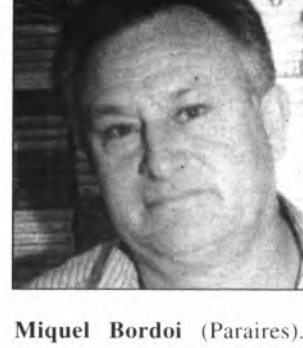
Manolo Romeu (Puig de Sant Pere). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.



Francesc Cirer (Sencelles). No és just. No gens ens estimen aquests que comanden. UM hem de votar.



Antoni Munar (Puig de Sant Pere). Injust. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. El PSM hem de votar.



Miquel Bordoï (Paraires). Gens just és això. Gens ni mica ens estimen aquests que comanden. Tots són uns comissionistes. Partits mallorquins hem de votar.



Carn capolada

JAUME SASTRE

arbre en terra, om li fa la guerra

els vençuts, i dels derrots caiguts en desgràcia. A nagre tot li són puces! ho deia Niccolò Machiavelli: **dels homes en es pot dir això: que són volubles, falsos, que els perills, àvids de mentre els afavoreixes, t'ofereixen la sang, eses, la vida, els fills, tal dit més amunt, quan és necessitat; però quan se't giren d'esquena.**

recordat aquests mots llegit a la premsa la broie el batle de Santanyí, Adrover, va fer a l'ext Gabriel Cañellas quan a dir en un acte que ara es sense feina. Un temps, i encara no fa un any, era un lloro vell que braúblicament d'esser l'amo s'assessió. Llavors en pre-e Cañellas gairebé ningú no gosava piular i molt plantar-li cara. Ara les an mudat ferm. Quan

Cosme Adrover va sentir les paraules de Cañellas, li va contestar amb una llengua untada de verí que es vol rescabalar d'humiliacions i de greuges passats: **No te preocupis. A Santanyí sempre te podem donar feina d'enterraments.** Les cròniques diuen que Cañellas es va empas-solar aquest glop de fel i que va sentir com el fibló d'aquests mots li pessigaven el moll dels ossos.

Antonio Alemany, el nazi

No hi ha res més agradable que provocar els vòmits senils d'Antonio Alemany. Aquest homonet va més embalat que un motorino i el seu cervellet de moscard de grifó perd oli per totes les juntes. Avui donarem més informació als nostres lectors i parlarem de son pare, **José Alemany Vich.** Si agafau el llibre de **Juan Negrera Voluntarios baleares en la División Azul y Legión Azul (1941-1944)** editat a Ciutat l'any 1991, descobrireu que el pare d'Alemany era un nazi que se'n va anar voluntari a

pegar trons a Rússia a les ordres del bastard criminal Adolf Hitler. El comandant Alemany formava part de la segona secció de l'Estat Major de la División Azul. Va esser ferit dia 17 de juliol de 1943 quan un bocí de metralla aperduat li va atravesar el cap i va morir al cap d'uns dies. Va esser enterat dia 20 de juliol al cementeri dels herois nazis de Nikolskoje. Quan el mes de maig de 1984, el Rei d'Espanya va visitar l'URSS, n'Antonio va escriure uns mots inflamats de santa indignació contra el Borbó perquè **no puso ni una flor ni rindió un homenaje ni pronunció una palabra en recuerdo de los miles de españoles que allí reposan.** I després aquest poca-vergonya s'atreveix a qualificar-nos de nazis! Barrut, més que barrut! Antonio, compra't un mirall i enmig del banyam t'hi veuràs una esvàstica!

Mallorca ultratjada

Mallorquins i mallorquines que amb la suor del vostre esforç engreixau Espanya amb els vostres impostos! Mallorquins i mallorquines que encara viviu dins l'engany i us considerau espanyols! Llegiu detingudament les paraules del periodista de Madrid, Jesús Cacho, i ja em direu què en pensau de tot això!: **En Córdoba la Sultana, un pequeño empresario agrícola, me cuenta sus penas, su finca en Espiel, su angustia ante la imposibilidad de encontrar un pastor de ovejas, el que tenía, 115.000 pesetas mes, se acaba de despedir por las buenas, no le merece la pena trabajar, se ha confesado el hombre, ha hecho sus cuentas: su mujer y sus hijos están en el paro, 60.000 pesetas per cápita, así que los cuatro en la misma factoría serán 240.000, ¡capitán general y que le den una higa al pastoreo...! (...) La gente andaluza se va a «trabajar al paro», como en el siglo XVII se iban a «andar en trabajo» los que, perseguidos por la Justicia, se dedicaban al bandidaje y la delincuencia (Romance de los lobos cuidando las ovejas, DdM 16.X.95).** Ω

LLIBRES

APARADOR DE LLIBRES (Novetats)

Amb **Malsón blanc**, de D. R. Herrero, l'editorial GERMANIA ens presenta l'última novetat de la col·lecció eròtica *Regata de cul*. Mitjançant una acurada descripció, l'autor ens introdueix, com a través d'un tele-objectiu, en la vida, a primer cop d'ull plàcida, de la parella protagonista, Sara i Xavier, la qual esdevé en el transcórrer d'una sola nit, per mor d'un cas d'extersió i xantatge, en un vertader infern on sexe i violència s'entrunyellen fins a perbocar en demència. La mateixa follia que porta cada un dels personatges vers un destí al qual semblen estar predestinats des d'un principi i és capaç de provocar esgarifances, dins el més pur estil d'un director cinematogràfic tan de moda avui com és M. Tarantino, en un lector que acabarà sorprenent-se davant un final insospitat com el srrvit, en aquesta ocasió per l'autor. (A.R.M.)



ΩΩΩ

Néstor Lujan, **El pont estret dels anys 50. Memòria personal.** Ed. La Campana, Barcelona setembre 1995, 187 pàgs. 1.600 ptes. Néstor Lujan (Mataró, 1922) ha fet un llibre de memòries suggestiu perquè ha unit una profunda cultura d'exemples històrics amb els fets moderns de la dècada dels 50. Per les seves planes desfilen figures destacades com Espriu, Pla, Peruchó, Víctor Català, Amades, Cunqueiro, G.B. Shaw, Espinàs, Josep M^a de Sagarra, etc. vora mites dels anys 50 del cinema, Marilyn Monroe; del jazz, Louis Armstrong; de la moda, Coco Chanel, Pierre Cardin...; del futbol, Kubala; de la boxa Ray 'Sugar' Robinson... El que fa més menjívola aquest llibre és la dosi alta d'exageració i de rotunditat que hi posa Néstor Luján, ja sigui a l'hora de repartir elogis o fer menyspreus. (J.S.)

ΩΩΩ

Enric Jardí, **Francesc Cambó. Perfil biogràfic.** Ed. Pòrtic,

Barcelona 1995, 300 pàgs. 3.000 ptes. Un poble que no coneix el seu passat està condemnat a repetir-lo. Ara més que mai, sobretot després de les últimes eleccions catalanes i quan Jordi Pujol torna a parlar tant de fer encaixar Catalunya dins Espanya, és de gran utilitat conèixer a fons la vida i el pensament de Francesc Cambó (1876-1947), un personatge històric profundament afectat de la Síndrome d'Estocolm i que va recollir el fracàs més rotund en el seu intent pueril de voler juntar el destí de Catalunya al d'Espanya. (J.S.)

LLISTA DE VENDES

1. *Els ponts de Madison Country*, Robert James Waller, ed. Proa / Columna.
2. *El món de Sofia*, Jostein Gaarder, ed. Empúries.
3. *Ves on et porti el cor*, Susanna Tamaro, Seix Barral.
4. *Pasta Gansa II*, Diversos autors, Quaderns Crema.
5. *Memòries de la presó (1988-1992)*, de Núria Cadenes, ed. 3 i
4. Jaume Pomar, *La raó i el meu dret (Biografia de Llorenç Villalonga)*, ed. Moll.

Per fer aquesta llista s'han consultat les següents llibreries: **Embat, Quart Creixent, Aloma, Llibres Mallorca, Jaume de Montsó i Espirafocs** (Inca).

1. QUÈ LLEGIU? 2. QUIN LLIBRE RECOMANAU?

Antoni Artigues, professor de la UIB
1. Estic llegint la *Poesia Completa* de Joan Brossa.
2. *Mossegades*, de Jaume Sastre.

Catalina Moranta, Activista cultural
1. *Els cossiers d'Alaró*, de Francesc Vallcaner
2. *Joana E.*, de M^a Antònia Oliver, Ed. 62.

Ramon Molina, Director del Museu d'Art Contemporani de Sa Pobla
1. *El taller i el cronòmetre*, de B. Coriat, ed. Segle XXI.
2. Estic rellegint *Homenatge a Catalunya*, d'Orwell.

Jaume Font, Batle de Sa Pobla
1. *Lo que el rey me ha pedido*, de Fernández Miranda
2. *Poemes de l'horabaixa*, de Miquel López Crespí.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

.....
.....
a.....
.....C.P.....
ció.....
.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Caixa.....
a.....
entitat.....Núm. sucursal.....
te núm.....

Firma

Enpleu aquesta tarja i enviau-la al Apartat de Correus 124 07600 s'Arenal de Mallorca



La història i la literatura

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

És cert que la major part de la meua obra literària, que ja va per la trentena de títols, és de tema històric. La història és una inexhaurible font argumental per a qualsevol escriptor. És cert que existeix una novel·la històrica del temps d'Alexandre Dumas o Walter Scott, que naixia directament dels plantejaments romàntics i que tenia preferència per la recreació del món medieval com una certa eina per reivindicar els nacionalismes... Però la narració de fonaments històrics ens arriba de temps molt més llunyans i quasi m'atreveria a dir que ha existit sempre. En el *Roman d'Alexandre*, poema narratiu francès del segle XII, és fa un retrat del rei de Macedònia, Alexandre Magne, que va viure del 356 al 323 abans de Crist, incorporant-hi el recurs fantàstic. Un segle després, vers el 1240, Juan Lorenzo de Astorga composava en el castellà del Mester de Clerecia una altra narració sobre el mateix personatge que s'inspirava en un poema llatí de Gautier de Chatillon, on la història es barrejava amb la llegenda i fins i tot en el que jo definiria com a precedent de la ciència-ficció, és a dir, aventures on no hi manca el viatge fantàstic, com un vol pels núvols en un carruatge estirat per àguiles, o una navegació submarina a bord d'un gran barril. Per això, la clàssica narració treta de la història que pertany al segle XIX, la del romanticisme, és només una fórmula de les moltes que han funcionat i que encara poden existir, i en molts de casos, des del punt de vista imaginatiu, és la més pobra. Amb tot i amb això, les característiques essencials varien molt poc al llarg de les diferents èpoques: dinamisme de l'acció, decorats esplèndids per a reconstruir paisatges urbans o naturals que ja no existeixen, tal volta la visió de l'home d'avui traslladada a l'ample àmbit del passat, la psicologia moderna aplicada als personatges pretèrits... La cosa no deixa d'ésser complicada, però té les seves compensacions, i d'entre aquestes, no cal oblidar aspectes tan importants com la finalitat pedagògica, que jo faig servir amb tota la meua dimensió per haver estat professional de l'ensenyament durant més d'un quart de segle. Per altra banda, recrear la història dels Països Catalans i, especialment, en aquells aspectes més misteriosos o desconeguts, pot ajudar a fer país, sigui entorn del lector del carrer, sigui a dins de les aules. Però, a nivell personal, hi ha encara una altra compensació: la de l'investigador, la de recollir documents i endinsar-se d'aquesta manera en un món que els anys i les generacions han fet desaparèixer, malgrat que es mantingui viu a les fonts més insospitades. La recerca és sempre entretinguda i divertida. Alguns crítics han qualificat aquests tipus de la meua novel·la dins el que diuen «història-ficció», que segons explica Miquel López Crespí en un recent article sobre un dels meus darrers llibres (*La primavera romana del Cardenal Despuig*), «és un gènere que juga amb agosarades teories o hipotètiques situacions entorn a un fet del passat que manqui d'exhaustiva documentació. En aquests cas, la fèrtil imaginació de l'escriptor ha d'omplir els buits i les mancances que a cada punt es presentin».

Tal és el que faig en la novel·la i el conte, tot procurant una versemblança que sempre està condicionada al tipus de lector. Si els trets mestres són rigorosament el producte d'una documentació fiable, els detalls de la vida diària, el joc dels sentiments i molts punts de la trama argumental neixen de l'esperit creatiu. Crec, però, que tampoc compliria el meu deure pedagògic sense fer ús d'un determinat missatge. La història és profundament dramàtica, amb un seguit de grans i greus injustícies, quasi sempre dirigides a les minories ètniques. I això, la lliçó de tot això, és el que he procurat transmetre. Pel que fa a la meua situació d'escriptor de gènere, haig de dir que existeixen excepcions dins la meua obra, que encara que de moment confirmen la regla, poden marcar-me un altre camí per a futures produccions. *Clar Lliri d'Aigua* és una novel·la actual que recrea l'àmbit urbà. I en tinc una altra en premsa de caire ecològic... Però és cert que la història ha estat per a mi la gran mestressa, i més que història caldria dir aquí «historicisme» tot seguint les tendències propugnades per Leopold von Ranke, tot defugint les interpretacions històriques generalitzadores i cercant les observacions individuals i concretes del fet històric. Ω

Allò que CiU i ERC haurien de fer

Això és el nostre programa; això és el que vol Catalunya. Preneu-ne nota. Concediu-nos-ho o no. Aquesta és la darrera vegada que us ho demanem. Ja no us ho demanarem mai més.

I es retressin per sempre de les Corts.

Llavors Catalunya creuria en ells.

Ja no és hora de *Segadors*, ni de sardanes, ni de Jocs Florals, ni d'apats.

Tot això no és més que literatura, i encara romàntica.

Ens sembla que ha arribat l'hora dels fets.

Mentre de tota actuació dels catalans se'n puguin fer ressenyes en els diaris, i publicar-ne fotografies, *no anirem enlloc*.

Començarem a emprendre un camí que durà a un lloc o altre, el dia que de tot *el que* els catalans facin, no se'n pugui dir res en lletra d'impremta.

Ja està bé, pels de la Lliga, el que els ha dit en Cambó, que no formarà part de cap govern que no doni, o quan menys iniciï, una garantia que solucionarà el problema de la llibertat de Catalunya.

Però, a part de la solució amb què s'accontentaria la gent de la Lliga, a nosaltres no ens satisfaria; nosaltres partim de la base que cap govern d'Espanya és qui per a donar-nos cap mena de garantia. Perquè és un govern i un país sense crèdit. És una cosa fallida, *en quiebra*, i no ens mereix confiança.

En Cambó no té el dret de mofar-se de les joventuts catalanes que s'ha deixat apallissar per la policia, i que corren en sentir un toc d'atenció.

Tota la joventut catalana que durant vint anys ha anat seguint els homes de la Lliga, i que no tenia altre ideari que el de la Lliga, era natural que, si en un moment d'abrandament cantava *Els Segadors* i li clavaven animals per sobre, fugís.

Els homes de la Lliga no havien previngut a les seves joventuts per a un cas així.

En Cambó, malgrat haver regat Hostafrancs amb la seva sang, no té el dret de parlar així. **Manuel Carrasco i Formiguera (1922), democristià catalanista assassinat per Franco** Ω



El PP va de bugada

ES GALL

Quan clivella o cau la casa, si no surts, estàs ben llest; uns del PP, per fer vasa, dels corruptes taula rasa van fent un «manifest».

He escainat trina que trina amb innombrables cançons: ara qualcú ho endevina i ven que hi haurà ruïna, si no es posen estalons.

Qui del PP a l'alt estatge ha estat segur que va brut; però d'una bona imatge per seguir el seu viatge freturen avui l'ajut.

Per això dels qui han posades firmes volen dimissions;

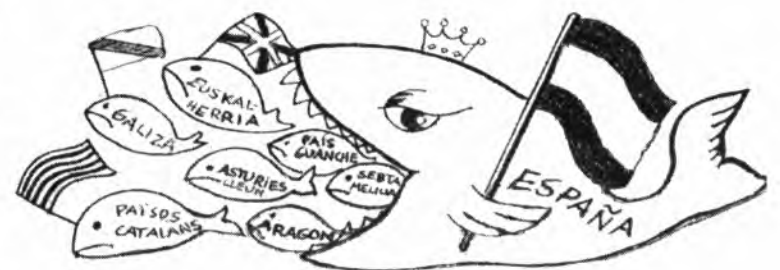
així, si són allunyades les persones implicades, ells salvaran els escons.

Si algun tribunal processa algú del Govern, Soler diu que sens pensar-s'ho el cessa... si ho farà, això, jo no ho sé!

El que sé és que aquest partit, lliure o no de tribunal, sempre estarà dirigit d'enfora, des de Madrid, per n'Aznar o un d'igual.

Vos dic ara el que em contaren d'en Canyelles, fent cançó: Era a un bar, li preguntaren: -Voleu «palo»? -Sí! Reblaren: -«Túnel», el voleu? Diu: -Nooo!

“Spanien über Alles”



En són més de cent mil, els lectors

Jo deia en un article del mes passat que el nombre de lectors de *L'ESTEL* estava entre el 14.000 i els 16.000. Revisats els càlculs, he considerat que la xifra esmentada s'acostaria a la realitat si comptem solament els lectors constants bé sigui els subscriptors, els qui el compren als quioscos o els qui el lleixegen periòdicament a un bar o biblioteca. Però en aquest còmput no hi figura el grup major de lectors, que són aquells que el lleixegen esporàdicament. A diferència d'altres publicacions periòdiques, *L'ESTEL* disposa d'un recurs de difusió d'una gran potència: cada quinze dies, prèviament a la seva distribució, el Director, **En Mateu Joan**, amb un equip de gent fa una «sembra» d'*ESTELS* per pobles i comarques, o per barriades de Ciutat. A cada «sembra», de tres o quatre mil exemplars, *L'ESTEL* és descobert o recordat per vuit o dotze mil lectors ocasionals, vuit o dotze mil lectors nous cada vegada. Els comptes són clars: si multipliquem un mínim de 8.000 lectors per 24 bustiades, fa un total de 192.000 lectors possibles o més que possibles. Pens que les conseqüències polítiques i ideològiques d'aquesta publicació han influït decisivament a la presa de consciència nacional i social de les classes populars de Mallorca. I no hi ha dubte que *L'ESTEL* és l'òrgan de difusió que més ha contribuït al despretigi del **Partido Popular** a Mallorca. Jo no sé què més esperen els partits i organitzacions de caire nacionalista! Pens que ja passa d'hora que perdin l'estil poruc, i es decideixen d'una vegada a aprofitar-se de l'enorme potencial polític de *L'ESTEL*, el periòdic verament independent i obert a un amplí ventall nacionalista. En aquest sentit, dins la sèrie d'articles que parlen del **darrer alè del Partido Popular**, faig comptes de fer una crida a **Unió Mallorquina, al PSM i a ERC**. En Joan quetgles Ω

te:
namentalistes
ouen la violació

senes de milers de sudane-
stians viuen refugiats a
bé hi estudien. Des que la
lei islàmica) ha estat impo-
1989 al Sudan, el govern
atalista ha suprimit tots els
s estudiants cristians, els
o tenen diners, ni poden
el Sudan perquè els obli-
participar en la guerra
nini contra els cristians de
s nilòtiques del sud.

rant la primera setmana de
e del 1995, tres joves con-
ecentment al Cristianisme
t violats per policies egip-
volien humiliar-los. La nit
8 de setembre uns policies
ntar violar una jove cris-
mbé ex-musulmana, però
poder fugir. Tanmateix
li torni a passar.

fet, unes cinc vegades
s, una jove cristiana és vio-
un musulmà. La violació és
gonya terrible en la societat
és una taca que sols pot ser
en maridar-se amb el viola-
ib això, ella esdevé musul-
tomàticament.

fonamentalistes encorat-
joves musulmans a forçar
cristianes per després
-les per mullers A Egipte,
10% i el 15% de la pobla-
ncara cristiana, quasi tots
(monofisites). Assiut, la
rés gran del Sud, amb la
oncentració de cristians,
ntre el vell barri cristià,
iat els darrers anys per
optes, sense prou diners
arar llurs cases. Aquest
nomenat El-Arbein (amb
habitants, la meitat d'ells
ans), està ple de mesqui-
nse esglésies, ja que les
ts no concedeixen permi-
a construir-ne, mentre que
Kuwait i l'Aràbia Saudita
i generosament la cons-
de mesquites. Ajuda
lica Ω



Andreu Comes «David» (flabiol) i Toni Marcè «Xisples» de Santa Maria.



Són en Pep Mulet i en Toni Bibiloni «es Carter», de Santa Eugènia.



Són l'Associació de xeremiers de Palma constituïda per Miquel Tugores de Sineu, Pep Toni Rubio de Calvià, Tomeu Camps de Son Roca, Pere del Secar de la Real, Tomàs Salom de Montuïri, Pepet de sa Calatrava i Joan de Déu de Bunyola.



Tomàs Salom de Montuïri (flabiol) i Miquel Tugores (xeremies) de Sineu. En Miquel també té un taller d'instruments de música popular i té fama de construir els millors tamborinos de Mallorca i de fora Mallorca.

A primers de gener
L'ESTEL de Mallorca

fa 15 anys

El dedicarem a s'Arenal de Mallorca, lloc on va néixer.

També farem un sopar per commemorar-ho, costarà 2.000 ptes.

Informau-vos al 26 50.05



En Miquel Aguiló, que viu al Pont d'Inca, és un dels artistes més polifacètics de Mallorca: pintor surrealista, escultor del ferro, fusta i pedra, també dibuixa i fins i tot té temps per fer feina de recepcionista a un hotel de tres estrelles del passeig Mallorca.



TROBADA DE XEREMERS, SA POBLA 95



Són els germans Aloy de Sencelles, de malnom «Llargo»: Miquel, Mateu i Tomeu. Van aprendre a tocar de son pare i l'any 1947 van guanyar el primer premi a la Sala Born de Ciutat, concursant amb 32 colles de xeremiers, la majoria dels quals ja han desaparegut. En Miquel feia colla amb son pare i ara en fa amb el seu fill Miquel. Han fet ballar Els Cavallets de Felanitx, Els cossiers, etc. i han anat a tocar per tot Mallorca i també per fora de Mallorca (Barcelona, Saragossa...).



Delfí Mulet (flabiol) i Antoni Artigues (xeremies). Antoni Artigues és professor de la UIB i autor de llibres com Xeremiers (1982), i juntament amb Joan Morey, Colla de xeremiers (1989).



Són la colla de xeremiers Sa Garriga. Es varen constituir com a grup l'any 1992. Són en Pascal López, Teodor Salvà, Toni Frau, Miquel Roig, Paco Roperó, John Lambourne, Toni Tugores i Xesc Amengual.

Àngel Gener (flabiol) i Joan Maimó (xeremies). Ciutat. Alumnes d'Antoni Artigues. Han tocat per Esporles, Manacor, Muro, Palma, el Rosselló...



Aquest xeremier mallorquí és John Lambourne. Nascut a Anglaterra, és mig escocès i mig anglès. Viu a Mallorca des de l'any 1960 i fa feina en una agència de viatges. Va aprendre a xerrar mallorquí amb els amics i pel carrer. En canvi qui li va ensenyar a tocar la flauta va esser en Tomeu d'Els Valdemossa. Ara toca les xeremies amb la colla de Sa Garriga i també toca la flauta amb el grup Xaloc.



Aquest al·lotet eixerevit és en Joan Francesc de Sant Joan. Té 8 anys i toca el tamborino d'allò més bé amb la colla de xeremiers de Sant Joan: Rafel Bauzà, Joan Morey, Mateu Gayà, Guillem Company, Robert Garcia...

Baltasar Miralles (flabiol) de Santa Eugènia. Va aprendre a tocar del seu padrí, pastor d'ovelles. I en Sebastià Mut (xeremies) de Pina que en va aprendre d'en Baltasar Miralles. Toquen des de petits (onze anys).



Rafel Bauzà i Joan Morey. Tots dos són de Sant Joan i han cont recuperat el so de les xeremies entre el jovent. En Joan Morey té millors tallers d'instruments de música popular de Mallorca espe en flabials i xeremies.



Joves de Sant Joan. Són en Mateu Gayà, Guillem Company i Robert un nou esplet de xeremiers joves que asseguren per a les generacions venideres un tresor de saviesa popular.

